

NORSK LOVTIDEND

Utgitt etter offentlig foranstaltning ifølge lov av 1 april 1876.

Nr. 31

Utgitt 18 august

1939

Kongelig kunngjøring om tollforandringer. 11 aug.

VI HAAKON, Norges Konge, gjør vitterlig:

Stortinget har 14 juni 1939 gjort dette vedtaket:

Nedennevnte tollforandringer settes i kraft fra den tid Kongen bestemmer:

Bukseseler, samt deler derav, for så vidt de ikke går inn under en høyere sats, og glidelåser:

b. andre slags:

1. glidelåser 1 kg kr. 4,00.

Grønnsaker:

1. friske, med nærmeste innpakning:

f. andre, hvorunder purre, 1 kg kr. 0,20.

Anm. Blomkål inngår tollfritt i tiden fra 1 januar til 31 mai, agurker, salat, sikorisalat (også endiver) og reddiker i tiden fra 1 desember til 31 mars.

Kasein (ostestoff), 1 kg kr. 0,25.

Klær og av vevde varer forarbeidede artikler, som ikke annensteds i tariffen er oppført:

II. andre samt sydde deler dertil, om de enn ikke er fullferdige til bruk:

B. slips med innbegrep av karter, rammer, innlegg og liknende.

2. av kunstsilke, også i forbindelse med annet stoff uten hensyn til mengden, 1 kg kr. 7,50.

Metaller:

II. i arbeide:

C. av jern:

13. ovner, kaminer, komfyrer, varmeapparater og kokeapparater, som ikke inngår under «Elektri-

11 aug.

ske apparater etc. i», ribberør, radiatorer, kaloriferer, kjeler av støpejern for damp- og vannoppvarmningsanlegg, støpte gryter og panner, støpte vaffeljern og liknende, støpte stekejern, støpte kjeler, støpte spylesisterner, kopipresser, klæruller, pumper for håndkraft, luftventiler og ventilasjonsvifter, gelendere og gittere, vinduer med eller uten glass, høyhekker, hjul til trillebører og vogner, ikke annen steds nevnt, vognbøssinger, vognlagre (lagerbokser) alminnelige vognaksel-tapper og vognakslar (greaseakslar), fustasjer, tønner, blokker og saksekroker, kausar og hegder, takkelkroker, sjaklar, kjettinglåsar, skjøteklavar, skjøteklamper, nokkeklavar, nokkeringer, taustrammere (virestrammere) og rogaflar, hydrantar samt delar av disse gjenstandar, for så vidt de ikke annesteds er nevnt:

- a. luftventiler, radiatorer, emaljerte ovner, kaminer og komfyrer samt emaljerte delar derav, 1 kg kr. 0,10.
- b. som nå.

22. korketrekke, sakser (polerte), låsar, nøklar, lysesakser, skøyter, stempelar og stempelpresser, kårder, sablar og floretter med eller utan skjede samt klinger til desslike våpen:

- a. skøyter, 1 kg kr. 0,60.
- b. ellers, 1 kg kr. 0,35.

Dette stortingsvedtaket blir med dette satt i verk fra og med 16 august 1939.

Gitt på Oslo slott 11 august 1939.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON

(L. S.)

Johan Nygaardsvold

B. Rolsted

11 aug.

Kongelig resolusjon.

I. I henhold til §§ 11 og 4 i sunnhetsloven av 16 mai 1860, jfr. lov nr. 15 av 6 juni 1930, og i henhold til § 3 i tuberkulose-loven av 8 mai 1900 gis stadfesting på vedtak av Kråkstad herredstyre, Akershus fylke, i møter 7 februar 1936 og 28 februar 1939 om nye alminnelige helseforskrifter, epidemiforskrifter og forskrift om meldepikt når tuberkulose syke skifter bopel.

II. De alminnelige helseforskrifter som nå gjelder for

herredet, stadfestet ved kongelige resolusjoner av 26 mars 11 aug. 1907, 7 juni 1918 og 14 mars 1930, epidemiforskrifter og forskrift om meldeplikt når tuberkuløse syke skifter bopel, stadfestet ved kongelige resolusjoner av henholdsvis 8 august 1900 og 26 mars 1907 — oppheves fra den tid de nye forskrifter trer i kraft.

De nye forskrifter lyder så:

Kap. I. Helsekretser.

§ 1. Herredet skal til enhver tid være delt i helsekretser med hver sin tilsynsmann, valt blant medlemmer av helserådet.

Tilsynsmennene har hver i sin krets å føre tilsyn med gjennomføring av herredets helseforskrifter. Tilsynsmennene velges i første møte av helserådet, etterat nytt herredstyre har begynt sin virksomhet, og fungerer for valperioden.

Kap. II. Bygninger.

§ 2. Ved oppføring eller påbygging av bolig som er bestemt til varig opphold for mennesker, eller av uthus til sånn bolig, skal anmeldelse herom gjøres til vedkommende tilsynsmann. Denne sender meldingen videre til helserådets ordfører. Følgende regler må iakttas:

1. Ved nybygg skal det til hustomt velges et sted med lett adgang til vann og tilfredsstillende kloakkavløp.
2. Avstanden mellom våningshus og matbu på den ene side og privet, stall, fjøs, grisehus og hus for fjærkre på den annen side må ikke være mindre enn 10 meter.
3. Bebyggelsen skal ordnes således at det kan komme så meget sol til beboelsesrommene, som den plass man har til rådighet gir anledning til og intet hus må settes slik at det tar bort sollyset fra annet beboelseshus.
4. Matjorden skal fjernes fra hustomten. Denne skal være tørr og ved tilstrekkelig avgrøfting og avledning beskyttes mot overvann og mot grunnvann til sånn dybde, som anlegg av tørr kjeller gjør nødvendig. På tun og gårdsplass skal fordypninger utfylles, så at det ikke dannes vann- eller sølepytter.
5. Våningshus som er bestemt til varig opphold for mennesker skal oppføres på undermur av gråstein eller betong av minst 30 cm høyde over jorden. Undermuren skal være tett, og hvor det ikke er kjeller, skal den være forsynt med minst 2 trekkhull hvert minst 150 cm² stort. Trekkhullene må være dekt med smågitret rist. Over grunnmuren skal det legges isolasjonsbelegg. Hvor det

11 aug.

ikke er kjeller, må det mellom golvet i 1 etasje og jord-overflaten være minst 60 cm avstand.

6. Golvet i nederste etasje skal være dobbelt og forsynt med tørr fyll mellom golvene.
7. Ethvert beboelsesrom som ikke har skråtak, skal være minst 2,5 meter høyt fra golv til tak. I eneboliger og småhus kan dog høyden innskrenkes til 2,35 meter og i enkelte rom som innres fra nytt av i eldre bygning kan høyden med helserådets samtykke innskrenkes til 2,20 meter. I rom med skråtak må så stor del av rommet som svarer til minst halvdelen av rommets golvflate, ha en høyde av minst 2,50 meter, i eneboliger og småhus 2,35 meter og høyden under skråtaket må intet sted være under 1,5 meter.

Hvor sånt rom innres fra nytt av i eldre bygning kan med helserådets samtykke største høyde innskrenkes til 2,20 meter og minste høyde til 1,25 meter.

8. I ethvert beboelsesrom skal det være minst 1 vindu som kan åpnes. I eldre beboelsesrom som ikke har noe vindu som kan åpnes, skal minst et sånt anbringes innen 1 år, etterat disse forskrifter er stadfestet. Vindusflaten i et beboelsesrom må ikke være mindre enn $\frac{1}{10}$ av golvflaten. Hvor lysforholdene er særlig gunstige, kan helserådet tillate en mindre lysåpning, liksom det kan kreve en større lysåpning hvor forholdene er særlig ugunstige.

§ 3. Kokeovn må ikke anvendes i beboelsesrom eller kjøkken uten å være forsynt med tilstrekkelig virksom dampnette eller annen betryggende ventilasjon så røyk og damp kan unngås.

§ 4. Kjellere skal være tørre, reine og luftige.

Hvis det jevnlig samles vann i en kjeller, skal helserådet ha rett til å påby sånn drenering av grunnen at kjelleren kan holdes tørr.

Kjellere skal ha vindu eller annen åpning, som kan brukes til luftveksling.

For kjellerrom, som benyttes til beboelse, handel eller verksted, skal følgende bestemmelser gjelde:

Høyden fra golv til loft skal være minst 2,25 m. Overkanten av jorden på husets utside må intet steds stå mer enn $\frac{1}{4}$ m høyere enn kjellerens golv. Ytterflaten av veggene skal være skilt fra jorden ved en 60 cm bred luft- og lysgrav, der skal gå minst 20 cm dypere ned enn kjellergolvet og være godt drenert.

Grunnen under sanne kjellerrom skal være drenert og fylt med minst 20 cm kultlag hvorav det øverste skikt pukkes.

Golv et skal være dobbelt og fylt med tørr fyll og ligge minst 11 aug. 0,5 m over høyeste grunnvannstand. Det underste golv skal være av vanntett materiell — asfalt, sement eller liknende, det øverste skal være minst 5 cm tykt, godt sammenpøyd tregolv. Rommet skal være forsynt med ovn og friskluftventilasjon etter helserådets nærmere anordning.

Innres bryggerhus, stryke- eller rullerom i kjeller, må også der sørges for at rommene blir tilstrekkelig tørre, lyse og rommelige. Det må alltid sørges for her, som annet steds hvor sånne rom brukes, at fuktighet og damp blir avledet ved passende innredning: damplette, ventilasjonsåpning eller liknende.

Det skal ha minst 1 vindu, som kan åpnes. Vindusflaten skal være minst $\frac{1}{10}$ av golvflaten, og minst $\frac{2}{3}$ av lysåpningen skal være over jordoverflaten.

§ 5. Midlertidige losjitus for tilfeldige arbeidere eller anleggsarbeidere skal helserådet forby brukt, hvis de ikke tilfredsstiller de krav i sanitær henseende som helserådet anser nødvendig. Det skal ikke være større belegg på hvert rom enn at det blir 10 m³ på hver mann. Hver arbeider skal ha egen seng og vanlig utstyr. Det skal være vaskestell i fornødent antall, eget rom til tørk av klær. Rommene i disse losjitus skal daglig gjøres reine.

Arbeidsrom og verkstedslokaler er undergitt helserådets tilsyn og de bestemmelser dette måtte gi for å hindre sanitære misligheter i det enkelte tilfelle.

Helserådet kan fordre anbrakt de ventilasjoner de finner nødvendig.

§ 6.

1. Til ethvert våningshus skal det innrettes et privet med privetbinge. Det må ligge minst 10 m fjernet fra eget eller andre våningshus og matbu samt fra offentlig eller felles privat vei.
2. Fra privetet må det ikke kunne skje tilsig hverken til noe av de nevnte steder eller oppkomme, brønn, bekk eller andre steder hvorfra tas drikkevann for mennesker eller husdyr eller vann til annet husbruk, og heller ikke vann som brukes i bedrift, som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.
3. Ved bygninger og steder hvor det jevnlig samles mange mennesker f. eks. ved kommunelokale, kirke, bedehus, skoler, verksteder, ungdomslokaler eller andre forsamlingslokaler, skal det være priveter og urinsteder, særskilt for hvert kjønn og av sånn størrelse og innredning, som helserådet for hvert tilfelle bestemmer.

11 aug. 4. Priveter må holdes godt reine. Sete og golv skal vaskes minst 2 ganger om uken.

5. Hvis privet oppføres som særskilt hus, må dette være innrettet med fastmuret eller sementert berge, eller med tønne som lett kan tømmes. Tønne må stå på vanntett underlag. Ethvert WC skal være forsvarlig ventilert.

Helserådet kan i hvert tilfelle anordne det nødvendige ved innredningen av nytt privet og påby mangler rettet ved eldre sårne, når det oppstår ulemper gjennom stank, utetthet, oppfylling eller andre misligheter, særlig under opptredende ondartede epidemier. Binger skal tømmes minst 1 gang om året innen utgangen av mai, tønner før de blir $\frac{3}{4}$ fulle og ellers når helserådet av sanitære grunner krever det. Binger og tønner skal jevnlig påfylles et strømiddel, eller desinfiseres med aske, kalk og liknende når helserådet finner det nødvendig. Utgiftene hermed påhviler eieren.

§ 7. I stedet for i egen privetbygning kan klosettrom innrettes inne i våningshus, såfremt følgende iakttas:

1. For klosettinnretninger med flyttbare beholdere (ikke vannklosett): Klosettrommets golv skal være sementert, asfaltet eller forsynt med annet liknende hårdt og vanntett beleg. Loftet og veggene skal være murpusset eller sementert. Rommet skal være forsynt med vindu som kan åpnes ut til fri luft og med luftpipe som skal munne ut over våningshusets tak. Det må ikke være umiddelbar adgang til klosettrommet fra beboelsesrom, kjøkken, rom hvor matvarer oppbevares, eller fra innelukket entré, hvortil fører dør fra noen av disse rom.

2. Inngang til vannklosett må ikke uten helserådets samtykke has direkte fra beboelsesrom eller annet rom bestemt til varig opphold for mennesker, så som rom for handel, arbeidsrom eller liknende, men kan tas fra entré, gang, trappevei eller forgang som er forsvarlig ventilert.

Dog skal det være tillatt å anbringe vannklosett i baderom som står i forbindelse med soveværelse, når baderommet er forsvarlig ventilert og har vindu som bekvemt kan åpnes til det fri.

3. Vannklosettrommet skal ha en golvflate av minst 1,10 × 0,80 m. I ny bygning skal rommets høyde være minst 2,25 m, i eldre bygning ikke mindre enn 2 m. Golvet skal være dekt av et vanntett materiale.

4. Vannklosettrommet skal i regelen ha direkte dagslys gjennom et vindu av minst 0,20 kvadratmeter størrelse. Det skal kunne åpnes lett. I alle vannklosettrom skal det være installert kunstig lys.

5. Hvor det ikke er vindu til å åpne skal det være ventil 11 aug. eller avtrekkspipe av minst 100 kvadratcm størrelse. Det må i sånne tilfelle også sørges for frisk lufttilførsel under eller i klosettdøren eller på annen måte. I særlige tilfelle kan helserådet påby både vindu og avtrekksanordning.
6. Anlegg av vannklosett skal anmeldes til helserådet. Mel-
dingen skal være ledsaget av tegninger og planer.

§ 8.

1. Anbringes urinsteder inne i våningshus eller i andre lo-
kaler bestemt til opphold for mennesker, skal de inn-
rettes som foran omhandlet for klosettrom.

Anbringes urinsteder annet steds, skal helserådets nær-
mere bestemmelser derom følges.

2. Urinsteder skal gis avløp til kloakk eller annet av helse-
rådet godkjent sted. De skal holdes godt reine. Urin-
stedet og dets avløp skal alltid innrettes således at det
ikke blir tilsig derfra til våningshus, matbu, offentlig eller
privat vei, eller til brønn, bekk eller andre steder hvor-
fra tas drikkevann for mennesker eller dyr, vann til
annet husbruk eller vann til bruk i bedrift som omsetter
eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

Kap. III. Helseskadelig bolig.

§ 9. Finner helserådet noe bebodd hus eller annet opp-
holdssted for mennesker å være skadelig for helsen på grunn
av mangel på lys eller luft, ved fuktighet, urenslighet, over-
fylling av mennesker eller på annen måte, kan det forby at
huset eller rommet brukes til mangelen er rettet.

Kap. IV. Offentlig reinhold m. v.

§ 10. Gårdsrommet til ethvert beboelseshus skal alltid
holdes reint og tørt, og ujevnheter i jordsmonnet må fjernes,
så der ikke dannes sølepytter.

Helserådet kan bestemme at huseiere i tettere bebygde
strøk skal holde reint fortåget utenfor sine respektive eien-
dommer.

Også ellers må vedkommende sørge for at den grunn han
råder over holdes fri for urenslighet eller stank, som volder
sanitær ulempe.

§ 11. Transport av gjødsel og avfall på offentlig vei skal
foregå på sånne måte at intet av betydning spilles. I tettere
bebygde strøk og på marker, som har helling til brønn, bekk
eller annet sted, hvorfra drikkevann tas til mennesker eller
dyr, vann til annet husbruk eller til bruk i bedrift som om-
setter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler, skal gjød-

11. aug. ningsstoffene enten hurtigst mulig nedmuldes eller tildekkes med jord. Privetgjødning må ikke opplegges eller spredes nærmere brønn, bekk eller annet sted, hvorfra tas vann til bruk som foran nevnt, enn 10 m og annen naturlig gjødning ikke nærmere enn 5 m.

§ 12. Stall, fjøs, hønse- og grisehus, lokum, pissoar og liknende hus, liksom opplagssteder eller utkastelsessteder for gjødning og avfall må være fjernet minst 10 m fra våningshus, mathu og allfarvei, eller være slik innrettet at stank, tilsig eller annen urenslighet derfra ikke forulemper mennesker eller dyr. De må ikke ha direkte tilsig til vanntak eller brønn og skal være fjernet minst 10 m fra disse. Gjødning og avfall kan av helserådet tillates opplagt inntil 2,50 m fra nabotomt og allfarvei, men hvis de forvolder stank eller annen ulempe, skal de dekkes med jord eller liknende; utgiftene dermed påhviler eieren.

§ 13. Intet avfall av noe slags må kastes utenfor husene eller i åpne kloakker eller grøfter, men det må anbringes i dertil innrettede beholdere eller på søppelhauger som må ligge minst 10 m fra beboelseshus, drikkevanntak eller brønn, og ikke ha tilsig til disse. Spesielt innrettede beholdere for søppel etc. skal påbys brukt i tettere bebygde deler av herredet. Disse avfallsdynger skal tildekkes med eller påfylles passende strøing. Utgiftene dermed påhviler eieren.

§ 14. Tømming av binger, gjødselhauger, søppelkasser, avfallsdynger og liknende skal skje minst hver vår og høst og ellers så ofte at overfylling, stank og andre ulemper kan unngås. Transport av gjødning utenfor gårdsbruk kan av helse- rådet påbys utført i lukte beholdere. Disse siste kan av helse- rådet påbys bestrødd innvendig med torv, kalk og liknende. Helserådet kan fastsette bestemt tid for denne transport og tømming, likeledes kan det bestemme tiden for enhver trans- port av gjødning og avfall fra omliggende utenbygdssteder. I tilfelle av epidemier eller truende utbrudd av epidemier kan helserådet helt forby sårn avhentning, med mindre gjødselen eller avfallet er blitt desinfisert og bevidnelse herom fore- ligger fra helserådets ordfører på utførselsstedet. Likeledes kan det ytterligere skjerpe disse bestemmelser om tømming og påstrøing ifall det finner det nødvendig etter herom fattet beslutning i henhold til sunnhetslovens § 15.

§ 15. Selvdøde dyr eller dyr slaktet på grunn av sykdom må ikke kastes i elv, vannløp, eller innsjø, men må oppbrennes hvis helserådet krever det, eller nedgraves tilstrekkelig dypt, minst 1 meter under jordoverflaten — på sted hvorfra det ikke er tilsig til vanntak. For dyr som har lidt av smittsom

sykdom der er undergitt særlig offentlig forsorg, blir de reg- 11 aug.
ler å følge som er gitt herom i den til enhver tid gjeldende
lovgivning.

§ 16. Hvor kloakk uten uforholdsmessige utgifter kan
tilknyttes offentlig kloakk eller grøft er eier av våningshus,
når helserådet forlanger det, på egen kostnad forpliktet til
å anlegge en sånn. Kloakken må være forsvarlig utført, ha
innretning til å oppta overvann og spillvann, ventileres og være
frostfri, og må med letthet kunne holdes i orden og renses, så
stank og annen ulempe til enhver tid kan unngås. Forårsaker
utmunning av kloakk i åpne grøfter, rennestein eller annet sted
på innmark stank eller ulemper, kan helserådet forby bruk
av kloakken inntil manglene er avhjulpet. Kloakkavstikkere
skal være av jernrør, glaserte lerrør eller sementrør.

Rensning av kloakker og kummer må skje til tider og på
den måte at minst mulig ulempe derved oppstår. Rensning
må skje så ofte at avløpet ikke stanser opp eller stank opp-
står til ulempe for omkringboende. Det opptatte bunnfall må
straks føres bort. Skadelige eller illeluktende væsker fra
fabrikker eller andre anlegg og bedrifter må kun ledes gjen-
nom lukte avløpsrenner eller på annen av helserådet godkjent
måte. De må ikke ledes til offentlig eller privat kloakk direkte
eller gjennom samleikum uten helserådets samtykke.

§ 17. Skyllvann og liknende må ikke ledes ut gjennom
husvegg uten å føres videre gjennom rørledning til synke-
brønn, kloakk eller grøft. Ledningen må ikke munne ut så
nær beboelseshus at den forårsaker stank. Enhver vask skal
være forsynt med vannlås.

Kap. V. Drikkevann.

§ 18. Brønn, bekk eller annet vann, hvorfra der tas
drikkevann for mennesker eller dyr, vann til annet husbruk
eller til bruk i bedrift, som omsetter eller tilbereder nærings-
eller nytelsesmidler, må ikke forurenses på noen måte. Til
bruk som foran nevnt må ikke benyttes vann tatt fra sted,
som ligger privet, urinsted eller gjødselopplag nærmere enn
10 m eller som har tilsig derfra. Det er forbudt å forurense
jordsmonnet på og omkring disse steder, hvor drikkevann
eller bruksvann hentes, og helserådet kan påby at sanitære
ulemper snart blir fjernet. Til elv, bekk eller andre vann-
inntak ovenfor de steder, hvorfra tas vann til bruk som nevnt,
må det ikke legges avløp for gjødsel eller liknende stoffer
eller skadelige og illeluktende væsker fra fabrikker uten med
helsrådets samtykke og på vilkår som dette oppstiller.

§ 19. Brønner hvorfra mat- og drikkevann kjøres, bæres

11 aug. eller ledes, skal ha et ytre vanntett lag av 1,5 m's dybde og minst $\frac{1}{4}$ m's tykkelse når det er av sement, og minst $\frac{1}{2}$ m når det er av god lere, eller være anlagt etter en annen av helserådet godkjent anordning for å hindre tilløp av overvann eller annen forurensning. Jordsmonnet omkring skal i minst 1 meters avstand være fast og med god helling fra brønnen på alle kanter. Brønner skal være forsynt med en minst 30 cm høy kant av liknende for vann ugjennomtregelig materiale, og de skal være dekt med låsbart lokk, der har helling som jordsmonnet omkring, og ventileres.

Sisterner for regnvann til bruk som foran nevnt skal beskyttes mot tilsig fra jordoverflaten i omkretsen; de skal være overbygd og forsynt med tilhengslet lokk.

§ 20. Brukes brønn eller vanntak av flere i fellesskap, skal det være heis eller vinde med fast, tett bøtte. Annet kjørel må ikke brukes i brønnen.

Eiere av leiegårder, arbeiderboliger, fabrikk eller samlingshus skal være pliktig til å sørge for tilstrekkelig og reint vann.

§ 21. Helserådet kan til enhver tid forby drikkevanntak benyttet hvis det finner vannet hygienisk utilrådelig til bruk.

Hvis tømning og rensning av brønn og vanntak blir nødvendig, må vedkommende eier rette seg etter de anordninger helserådet i så henseende til enhver tid måtte gi.

Det pålegges eiere av isdammer og andre istak, hvorfra is tas til husholdningen eller for omsetning, å rette seg etter de anordninger som helserådet i hvert enkelt tilfelle måtte gi for disse anlegg og deres drift for å hindre helseskadelige forurensninger av isen.

Kap. VI. Bedrifter.

§ 22. Ved anlegg av bedrift som kan volde sanitære ulemper skal planen for anlegget forelegges for og godkjennes av helserådet før driften påbegynnes. Enhver bedrift av denne art, også de som er i gang, skal være underkastet helserådets tilsyn.

Viser det seg at noen bedrift blir drevet med større fare for den alminnelige sunnhetstilstand, enn nødvendig følger av dens eget vesen, skal vedkommende rette seg etter de pålegg som helserådet gir for å forebygge den sanitære fare.

§ 23. Enhver bedrift må ha tilstrekkelig med vinduer, så man i dagslyset uten vanskelighet kan se å arbeide. Arbeidsrommene skal være tilstrekkelig ventilert, så støv og urein luft trekkes ut. Opplag av kluter, bein, gjødningsstoffer og liknende må bare finnes der hvor helserådet tillater det.

Enhver bedrift som er av den art at helserådet finner det 11 aug. påkrevd, skal ha et godt oppvarmet og ventilert spiserom.

Arbeidsrommene skal holdes reine. I spiserommet må bord og benker avtørres og golvet vaskes med såpevann minst en gang daglig, vinduer og dører minst en gang ukentlig. Hovedreingjøring i spiserommet må foretas minst 4 ganger årlig.

I enhver bedrift skal det være lett adgang for arbeiderne til vaskevann, såpe og et tilstrekkelig antall reine håndklær, så de kan vaske seg før de spiser eller går hjem.

§ 24. Innredning av slakterier, pølsemakerier, bakerier, meierier, butikker, møller, melkeutsalg og andre rom for tilvirkning, oppbevaring, behandling og forhandling av matvarer, skal være godkjent av helserådet som også i ethvert tilfelle skal gripe inn hvis mangler ved reiholdet eller andre sanitære misligheter gjør det påkrevd. Enhver innehaver av sånn bedrift må erverve helserådets godkjennelse av samme så snart disse forskrifter er trådt i kraft.

Om ventilasjon m. v. i garasjer og reparasjonsverksteder for motorvogner er utferdiget særskilte forskrifter som gjelder for hele landet.

§ 25. Kap. VII. Nærings- og nytelsesmidler.

1. Til bruk for mennesker må det ikke falbys, selges eller på annen måte overdras bedervede eller sunnhetsskadelige nærings- eller nytelsesmidler, og heller ikke bruksgjenstander som kan være skadelige for sunnheten fordi de inneholder giftige bestanddeler.

2. Det er forbudt å selge nærings- eller nytelsesmidler, som er tilsatt noe stoff som av helserådet anses skadelig for sunnheten, eller som er skikket til å skjule at vedkommende vare er bedervet.

3. Inntil de pågjeldende mangler er rettet kan helserådet forby at det blir solgt nærings- eller nytelsesmidler som kommer fra eller falholdes på steder, hvor der ikke blir iaktatt den tilbørlige reinslighet ved varens tilvirkning, behandling, oppbevaring eller forsendelse.

4. Helserådet er i øyemed som nevnt i denne paragraf berettiget til å fordre utlevert de nødvendige prøver.

5. Helserådet kan midlertidig forby salg og annen overdragelse av nærings- eller nytelsesmidler som er kommet fra eller selges fra steder hvor det forekommer tilfelle eller finnes noen basilleutskiller av farlig smittsom sykdom, som kan utbredes med varene.

11 aug. 6. Hvor det er nødvendig kan helserådets ordfører skride inn på helserådets vegne, men han må snarest mulig forelegge saken for helserådet. Dette kan beslutte at varer som finnes skadelige skal tilintetgjøres eller på annen måte uskadeliggjøres på vedkommende selgers bekostning.

§ 26.

1. Alle som har med tilberedning og salg av nærings- og nytelsesmidler å gjøre skal iaktta omhyggelig renslighet med sin person og klær og skal forbys å delta deri når de lider av akutte eller kroniske hudsykdommer på hender eller armer eller av annen smittsom sykdom.
2. Kjøtt, blod, fett, innmat eller andre deler av selvdøde dyr må ikke selges eller anvendes ved tilvirking til salg av pølser eller andre næringsmidler. Ved nødslaktning på grunn av sykdom må, for så vidt offentlig kjøttkontroll ikke er innført, helserådet eller av dette bemyndiget dyrlege avgjøre, om dyret eller deler derav skal anses som skadelig som menneskeføde og derfor ikke til-lates omsatt.
3. Helserådet kan forby gatesalg av melk, fløte, kjøtt og kjøttvarer og andre næringsmidler.
4. Ethvert alvorlig sykdomstilfelle som mistenkes oppstått ved nytelse av giftige, bedervede eller forfalskede nærings- eller nytelsesmidler eller benyttelse av gjenstander som inneholder giftige eller farlige bestanddeler, skal av den tilkalte lege øyeblikkelig meldes til helserådets ordfører med angivelse av den antatte årsak og andre nødvendige opplysninger. Det samme gjelder sanitære misligheter, som antas å stå i forbindelse med eller kan gi anledning til å fremkalle sykdom.

Kap. VIII. Brukte ting.

§ 27. Gang-, sengkler og andre gjenstander som har vært benyttet av personer som har lidt av smittsom sykdom, eller har henstått i rom hvor disse personer har oppholdt seg, må ikke avhendes eller overlates andre til bruk, før de er rensset etter helserådets nærmere bestemmelse.

Rom hvor personer lidende av smittsom sykdom har oppholdt seg, skal også renses etter helserådets anvisning.

Kap. IX. Husdyrhold.

§ 28. Husdyr, unntatt hund og katt, må ikke huses inne i beboelsesrom eller i rom, som benyttes som oppbevaringssted for matvarer, og det må fra dyrenes oppholdssted ikke

kunne skje tilsig til noe sånt rom eller til brønn, bekk eller 11 aug.
annet sted, hvorfra tas drikkevann for mennesker eller dyr
eller tas vann til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder
nærings- eller nytelsesmidler.

Helserådet kan i tettere bebygde strøk forby husdyrhold,
pelsdyrhold innbefattet, når det foranlediger sånne sanitære
ulemper som vedkommende ikke kan eller vil avhjelpe.

§ 29.

Kap. X. *Fjøsstell.*

1. Fjøs skal være lyse. De skal holdes reine og godt luftet. Storreingjøring minst en gang om året. Vasking av golv, vegger, tak og alt inventar med grønnsåpe og varmt vann eller kalkes, og utluftning med gjennomtrekk i flere dager.
2. Kuene skal holdes reine. Binger for kalv skal ofte tømme og kalkes. Føringsskrybber skal vaskes og spyles hver dag.
3. I ethvert fjøs skal der være vaskevannsfat, såpe og reint håndkle.
4. Den som melker skal være iført reint armforkle og skal før melkingen såpevaske sine hender. Er juret eller kuas bakpart tilsølt, må de tilsølte partier grundig vaskes og derpå tørres av fullstendig med rein tørr klut. Alle melkekjørel og de arbeidsklær som brukes under melkingen må oppbevares i et rom utenfor fjøset.

Under melkingen må ombæring av stråfôr, utmåking av gjødsel eller annen virksomhet som frembringer støv eller stank i fjøset, ikke finne sted.

5. Melken må straks bringes ut av fjøset til rom, hvor melken ikke kan trekke til seg dårlig luft eller på annen måte forurenses. Hunder og katter må holdes borte fra melkekjørel. Melken hensettes på et reint og kjølig sted.

Såfremt melken siles på gården, må silingen foregå i særskilte rom utenfor fjøset. Silen må være i god stand og alltid holdes rein og være nyvasket for hver siling. Siling av melk gjennom klut er forbudt.

6. Hvis melken er bestemt til salg, må aftenmelk og morgenmelk ikke blandes sammen uten å være helt avkjølet i forveien. Melken må hensettes i vannavkjølingsrom.
7. Melkespann skal være ordentlig fortinnet, rustfrie og reine og forsynt med tettsluttende lokk uten klut. Det må ikke benyttes til transport av andre varer enn melk, og må ikke stå henslengt ved veikanten, men skal snarest mulig hentes hjem og vaskes og lufttørres som i punkt 8 beskrevet.

- 11 aug. 8. Ved reingjøring av melkespann brukes stiv børste og vannet tilsettes kalk eller soda.
9. Kjøretøy eller annet befordringsmiddel, som brukes til melketransport, skal holdes forsvarlig reine og må ikke brukes til transport av gjødsel, avfall og liknende. Det er forbudt å sitte på melkespannene uten at de er dekket med rein presenning.
10. Melk må så vidt mulig ikke oppbevares i beboelsesrom. Kan dette ikke unngås, må de kar hvor den oppbevares være tildekket. Under ingen omstendighet må dog melk oppbevares i soverom eller rom hvor syke oppholder seg.
11. Det er forbudt å føre i handelen melk fra kuer som har kalvet for mindre enn 4 døgn siden, eller som lider av tuberkulose, miltbrann, jurbetendelse, septikæmi, langvarige diarréer, blodforgiftning eller andre av feber ledsagede sykdommer, eller melk fra kuer der behandles med legemidler som kan gå over i melken, eller fra sted hvor personalet lider av smittsom sykdom. Vedkommende fjøs-eier eller forhandler av melk er pliktig til, hvis helse-rådet krever det, å tilveiebringe sunnhetsattest fra autorisert dyrlege for fjøsets besetning når mistanke om misligheter er oppstått. Tillatelse til fornyet leveranse eller salg av melk er avhengig av fornyet attest fra dyrlege.
12. Ved sykdom blant besetningen eller mistanke om smittsom sykdom i husstand skal alt salg av melk stanses og forholdet meldes til nærmestboende helserådsmedlem, som nærmere skal undersøke saken og gjøre innberetning herom til helserådets ordfører.
13. Melk og fløte, så vel til salg som til husbruk, må særlig behandles med ytterste reinslighet. Er den bestemt for salg, skal den aldri oppbevares i rom som vanlig benyttes til daglig opphold for mennesker og heller ikke i soverom. Alle fat og kjørler må holdes omhyggelig reine. I melk og fløte bestemt for salg må der ikke blandes is. Det er forbudt å drikke av melkespann eller disses lokk. Alle regler som gjelder forhandlere av melk og melkeprodukter, gjelder også enhver i herredet bosatt leverandør av disse næringsmidler, så vel til utsalg som til private.

Kap. XI. Forskrifter for butikker.

§ 30.

1. Enhver butikk skal holdes rein og godt utluftet. Utenfor inngangsdøren skal det være anbrakt fotskraper. Bord og disk, hvorfra nærings- og nytelsesmidler selges, skal være

belagt med plate av polert eller slepen stein eller annet 11 aug.
 ugjennomtrengelig stoff, og være forsynt med gitter eller
 rekke mot publikum, som ikke må sitte på eller henge over
 disken. Golv, disker og vekter skal daglig gjøres reine,
 vinduer og dører hver uke og butikk og lager skal hoved-
 reingjøres minst en gang hvert halvår. Helserådet kan
 treffe nærmere bestemmelse herom. Tørr feiing er
 forbudt.

2. Butikker hvor matvarer tilberedes, oppbevares eller sel-
 ges, må ikke brukes som soverom eller kjøkken. Disse
 butikker skal være forsynt med reint vaskestell, såpe og
 reine håndklær, og de personer som håndterer varene,
 skal jevnlig vaske sine hender.
3. Matvarer skal beskyttes mot støv og annen ureinhet så
 vel i butikkene som i tilberednings- og lagerrommene.
 Varene må ikke anbringes på golvet (og være til hinder
 for reingjøringen), men anbringes i vel reinholdte, til-
 dekte kar, skuffer, skap med dører, hyller med forheng
 eller liknende. Vekt og måleredskaper skal være reine når
 de brukes. Det er selgeren forbudt å pakke inn mat-
 varer i aviser eller ureint papir. Betjeningen skal iaktta
 reinslighet ved innpakningen, og må f. eks. ikke blåse i
 posene eller vete fingrene i munnen. Ved ombringelse av
 matvarer skal de beskyttes mot regn, støv og all annen
 forurensning.
4. Tobakksrøking er forbudt i butikker hvor der selges
 matvarer.
5. Kundene må ikke berøre andre matvarer, enn dem de
 kjøper, prøver som er smakt på, skal tilintetgjøres og de
 gjenstander som er brukt dertil, som kopp, skje, eller
 liknende skal reingjøres eller kokes.
6. Hund og katt må ikke ha adgang til butikk hvorfra selges
 matvarer.
7. I enhver butikk skal et eksemplar av disse bestemmelser
 være oppslått.

Kap. XII. *Meierier og melkeutsalg.*

§ 31.

1. Meierier, ysterier og melkeutsalg som heretter åpnes, og
 åpnes på nytt etter å ha vært nedlagt, skal anmeldes for
 og godkjennes av helserådet.
2. Helserådet kan påby at salg av melk og fløte skal foregå
 fra eget rom (utsalg). Alle som handler med melk, skal
 ha denne oppbevart i særskilte reine og luftige rom.

- 11 aug. 3. I utsalgs- og oppbevaringsrommet skal golv, vegger og tak være slik, at de uten vanskelighet kan holdes reine. Utsalgsrommet skal ha egen inngang fra gaten og må ikke ved dører eller andre åpninger stå i forbindelse med soverom. I utsalgsrommet må ikke oppbevares andre varer, som kan forurense melken og fløten eller gi den usmak.
4. De rom hvor melk og melkeprodukter omsettes og bearbeides, skal være lyse og godt ventilert. Disker og golv må vaskes omhyggelig hver dag, vinduer og dører minst hver uke, vegger og tak minst hvert fjerdingår. Golvet må aldri feies tørt.
5. Spyting og tobakksrøking er forbudt. I ethvert melkeutsalg skal der finnes vann og vask samt såpe og håndkle. § 32.
1. Betjeningen skal under arbeid være iført helt hvitt forkle. Kvinnene skal også ha hvitt hodetøy som dekker håret.
2. Melk må bare oppbevares i reine, lukte kar, og utmåling eller overhelning fra spann til spann på torg, gate, i portrom eller gårds plass er forbudt.
3. Målekarrene må alltid være reine. Det er strengt forbudt å drikke av målekarrene eller spannets lokk. Fortinnningen i melkespannene må alltid være hel.
4. Eldre melkeutsalg skal innen 1 år etter at disse forskrifter er stadfestet være brakt i overensstemmelse med disse forskrifter i den utstrekning helserådet forlanger.
5. Melk og melkeprodukter må ikke oppbevares sammen med annen vare som kan gi dem usmak, forurense eller bederve dem.
6. For meierier og ysterier hvortil er knyttet utsalg for melk og melkeprodukter, gjelder også hva det er anført i forskriftenes § 30 (butikker).
7. I ethvert meieri, ysteri og melkeutsalg skal et eksemplar av disse forskrifter være oppslått.

Kap. XIII. Bakerier.

§ 33. Bakerier eller rom som står i åpen forbindelse hermed må ikke benyttes som sovested. Golv, vegger og tak skal være i slik stand, at de lett kan vaskes. Hver dag etter endt arbeid skal golvene vaskes omhyggelig. Vinduer og dører skal vaskes hver uke, vegger og tak minst hvert fjerdingår. Under reingjøringen må bakverk omhyggelig tildekkes eller fjernes.

§ 34. Bakeribedriften uvedkommende gjenstander, som kan bidra til å samle støv eller forårsake stank i arbeids-

rommene eller hindre disses reingjøring, må ikke finnes i bakeriet eller de rom som står i åpen forbindelse med dette. Heller ikke må matrester, gafler, kniver, skjeer og matspann eller liknende oppbevares i arbeidsrommene, like så litt gangklær. Kull og annet brensel må ikke ligge løst utover golvene, og aske og annet avfall må hver dag fjernes fra bakeriet.

§ 35.

1. Trau, bord, hyller, plater, fjeler osv. må daglig gjøres reine. De må ikke brukes til å sitte på.
2. Smør, melk osv. må oppbevares i reine tildekte kar. De stoffer som benyttes til strykning av bakverk må bare tillages for dagens behov. Strykevisker må være reine for hvert stoff, og må hver dag reingjøres i kokende vann. Utøy, rotter og mus skal, så langt råd er, holdes borte.
3. Melsekker skal avbørstes omhyggelig før de bringes inn i bakeriet og innholdet tømmes i baketrauet.
4. Bruk av tobakk i hvilken som helst form er forbudt, like så å henlegge tobakk, pipe og fyrstikker. Spyting er forbudt.
5. Under sitt arbeid må bakeren være iført egen, rein hvit drakt, som ikke brukes utenfor bakeriet og som vaskes minst 2 ganger ukentlig.
6. I bakeriet skal det være vaskevannsstell, såpe og reine håndklær.
7. Bakerne må rense sine negler og vaske omhyggelig underarmer og hender umiddelbart før og etter deig- og brødlagningen. Likeledes vaskes hendene etter bruk av klosettet.
8. Det er forbudt å beskjefte personer i bakeriet som har sår, byller eller utslett på hender eller armer.
9. Ombæring og utbringelse av brød og annet bakverk skal skje i reine kurver og kasser som er lukket eller forsynt med overbygging eller tett fastbundet rein presenning.
10. Bakerier skal ikke benyttes til klesvask.
11. I ethvert bakeri skal et eksemplar av disse forskrifter være oppslått.

Kap. XIV. *Slakterier, pølsemakerier, kjøtt- og fiskeutsalg.*

§ 36. Helserådet kan påby at handel med kjøtt, fleisk og fisk skal foregå fra eget rom, likeså kan det forby anlegg og drift av slakteri på steder, hvor sanitære hensyn er til hinder.

1. Kjøttbutikker skal være lyse, luftige og reine. Butikkene bør helst ligge til solsiden. Vender vinduene mot solen må de i sommertiden være forsynt med markiser. Golvet skal være belagt med fliser eller annet dermed jamngodt mate-

11 aug.

riell, og vegger og tak av materiell som er lett å holde reint. Disken skal ha plate av marmor, glass, stein eller annet av helserådet godkjent materiell. Kjøttkrokene skal være galvanisert eller av annet materiell som ikke ruster. Vegger og tak skal i sin helhet reingjøres minst hvert fjerdingår, vinduer og dører minst en gang ukentlig. Golv, disker og vektor skal vaskes minst en gang daglig. Tørr feiing er forbudt. Hvor kjøtt kommer i berøring med vegger og stolper må disse vaskes hver dag.

2. Fiskebutikker. Ved nyinnredning av butikker hvor fisk skal forhandles, kan helserådet bestemme at golvet skal være belagt med fliser eller annet dermed jamngodt materiell.

Disken skal være belagt med plate av marmor, glass, stein, kunststein eller annet materiale som helserådet godkjenner. Tak og vegger skal være av et sånt materiell at de lett kan holdes reine.

Er der fiskekummer, skal de være løse, av marmor, sement, stein, glass eller annet materiale som helserådet godkjenner, og således forarbeidet at de lett lar seg tømme og reingjøre.

Fisk må ikke henses slik at den kan foruresnes.

Saltning eller lagring av fisk må bare foregå på steder og på den måte som helserådet tillater. Avfallet må snarest mulig bringes bort, og sted, redskaper og kasser reingjøres.

I slakterier og pølsemakerier skal det være vanntett, sementert golv med avløp til kloakk forsynt med vannlås eller annet tilfredsstillende avløp. Det må iakttas stor reinslighet med de i disse lokaler stående maskiner, slakteredskaper m. v. Ethvert slakteri og pølsemakeri skal så vidt mulig være forsynt med vannledning og spyleslange.

Slakteri og pølsemakeri må ikke stå i åpen forbindelse med gjødselbinge, grisehus eller stall.

§ 37. De i slakteri og pølsemakeri beskjeftigede personer skal under sitt arbeid være iført helt og reint antrekk, som må skiftes minst 2 ganger ukentlig. Det er forbudt i slakterier og pølsemakerier å beskjeftige personer som har sår, byller eller utslett på hender eller armer.

Dyrenes innvoller må uttas og fjernes snarest mulig etter avlivningen. Ved slaktingen må den størst mulige reinslighet iakttas. Vegger og tak må vaskes minst hvert fjerdingår, vinduer og dører hver uke, golv, disker, hyller og vektor hver dag.

Avfall av enhver art skal så hurtig som mulig fjernes, og like så litt som maver, tarmer, blod, lemmer eller huder

forbli natten over i slaktebua. I denne skal under kjøttets stivning være god gjennomtrekk. 11 aug.

Reingjøring av mager og tarmer tillates ikke i rom hvor kjøtt oppbevares.

§ 38. Til konservering av kjøtt, flesk og derav tilberedte varer må kun brukes koksalt, sukker, saltpeter, eddik, eddiksyre og alkohol, hvorhos de kan røkes med trerøking og behandles på overflaten med tre-eddik (røksyre).

Pølseskinn tillates farvet på overflaten med farvestoffer som ikke er giftige, og som ikke farver pølsens innhold. Unntatt herfra er farvestoffer mot hvis anvendelse det blir nedlagt forbud av helserådet.

§ 39. Under salg og behandling av kjøttvarer etter vei må den største reinslighet iakttas. Slaktet skal alltid være innhyllet i reint dekke, og ikke være anbrakt sammen med andre varer eller gjenstander som kan forurense det, eller gi det et mislig utseende, lukt eller smak.

Oppdeling av slakt i vogn skal utføres på rein hoggestabbe eller rein fjel som medføres særskilt til dette bruk. Alle redskaper som benyttes under oppdelingen, skal være reingjort før de brukes. Selgeren skal under salget være iført reint forkle og reine armbeskyttere. Han skal påse at publikum ikke berører varene.

Transport av kjøtt skal foregå i reine, helst lukte vogner eller i reine kasser, trau eller kurver og være innhyllet i reint dekke. Det er ikke tillatt å sitte på varene under transporten.

Ovenstående regler skal være oppslått på et iøynefallende sted i alle slakterier, pølsemakerier, kjøtt- og fiskeutsalg.

Kap. XV. Møller.

§ 40. Møller skal nedstøves minst 4 ganger årlig, og golvet feies 2 ganger ukentlig.

I møllekammeret og andre til møllen hørende rom som tjener til opphold for de møllesøkende eller møllens arbeidere, skal golvene feies fuktige hver dag, og golv, benker og stoler må vaskes minst en gang i uken, vinduer, dører og veggene i mannshøyde vaskes minst en gang hvert ferdningår.

Finner helserådet det nødvendig, kan det påby at disse rom skal være forsynt med tilstrekkelig antall spyttebakker. Det kan også fastsette hvilken form og størrelse de skal ha. Spyttbakkene, hvis bunn skal dekkles med fuktig sagmugg, torv eller liknende, skal reingjøres hver dag og deres innhold oppbrennes eller behandles på annen av helserådet godkjent måte.

11 aug.

§ 41.

Kap. XVI. *Barberstuer.*

1. Før et lokale tas i bruk til dame- eller herrefrisørsalong, må det være godkjent av helserådet. Søknad om godkjenning må på forhånd innsendes. Det samme gjelder flytting eller større forandring av bedrift som alt er i gang.
2. Hvert lokale (rom) som tillates tatt i bruk til dame- eller herrefrisørsalong, bør ha en golvflate av minst 16 m².
3. I dame- eller herrefrisørsalong med tilhørende rom må ikke oppbevares gjenstander som ikke vedkommer bedriften eller som kan hindre reinhold, utbre stank eller liknende. Lokalene må holdes omhyggelige reine. Hår, såpeskum, papir, bomull og brukt tøy bringes bort etter hvert. Så vel reine som skitne servietter, frottékluter, kapper og håndklær m. m. må oppbevares på hensiktsmessige og dertil bestemte steder.
4. Hovedreingjøring av dame- og herrefrisørsalonger med tilstøtende rom skal foretas minst 2 ganger om året. Golvet skal vaskes minst en gang daglig. Bord, stoler, konsoler, hyller og liknende skal hver dag avtørres med en fuktig klut.
5. Lokalene må være godt ventilert, så der til stadighet er frisk luft i dem.
6. Betjeningen skal iaktta omhyggelig personlig reinslighet og vaske hendene før behandlingen av hver kunde. Under arbeidet skal de være iført rein, hvit jakke eller frakk som skal skiftes rein minst 2 ganger ukentlig. Det er forbudt betjeningen å røke i arbeidstiden. Personer som lider av smittsom sykdom, herunder innbefattet smittsom hudsykdom, eller av sår eller byller på hendene, må ikke beskjefliges i dame- eller herrefrisørsalong.
7. Ved barbering må det for hver kunde brukes reinvasket serviett og reint dekke over nakkeputen. Brukes frottékluter må disse alltid være reinvasket og til stede i et tilstrekkelig antall og behandles på samme måte som bestemt for servietter. Servietter, frottékluter og håndklær skal etter bruken vaskes og kokes og tørres godt på reint luftig sted.
8. Barbervannet må tappes eller heldes i barberskålen (koppen), som renses i kokende vann mellom hver barbering. Hvis ikke vedkommende kunde medbringer egen barberkost kan sånn bare anvendes til oppskumning av såpen, og innsåping, må i så tilfelle foregå med hånden. Barber-

- kosten skal etter hver kunde grundig reingjøres i kokende 11 aug. vann.
9. Maskinbørster og felles pudderkvast må ikke brukes. Istedenfor pudderkvast kan brukes en klype rensset bomull eller liknende som bare anvendes 1 gang. Alunstift i fyrstikkformat kan benyttes, men bare 1 gang. Pudder må oppbevares i beholder med lokk.
 10. Ved klipping må det mellom halsen og kappen anvendes en halsstrimmel av silkepapir eller vatt, som bare brukes en gang. Kappen skal alltid være rein og fri for hår.
 11. Gasstrimler og pakninger for permanentkrøll må ikke brukes om igjen.
 12. Det skal være et tilstrekkelig antall hår- og nakkebørster, så hver kunde får reine børster.
 13. Alle redskaper må omhyggelig reingjøres før de tas i bruk til ny kunde. Klippemaskiner, sakser, kniver og viklepinner for permanentapparater kokes, flamberes, eller reingjøres på annen av helserådet godkjent måte. Kammer og børster renses i salmiakkspiritus og vann (25 à 30 dråper i 200 à 300 gram vann) eller på annen av helserådet godkjent måte. Kammer bør oppbevares i høye glass fylt med lysoformoppløsning.
 14. Kunder med utslett eller mistenkelig håravfall som det kan være frykt for er smittsom, må enten avvises, henvises til lege eller betjenes med egne redskaper. Redskaper og annet som er brukt til slike kunder må grundig utkokes eller på annen måte betryggende desinfiseres straks etter bruken.
 15. Helserådet kan gjøre unntak fra forskriftene.
 16. Plakat om disse forskrifter skal henges eller slås opp på et iøynefallende sted i enhver dame- eller herrefrisørsalong. Plakaten bør innrammes under glass.

Kap. XVII. *Om pelsdyrgårder.*

§ 42. Anlegg av pelsdyrgård må på forhånd meldes til og godkjennes av helserådet.

Pelsdyrgård må ikke legges så nær beboelseshus eller offentlig vei at lukt er til plage, heller ikke må den legges slik at det kan komme tilsig eller avfall til brønn, bekk eller annet sted hvor en tar vann til folk, fe osv. Avfallet fra gården må brennes eller legges i kompost og dekket godt med jord.

Kopper og kar som en bruker i gården må vaskes i særskilte kar. Kluter, koster eller annet som blir brukt til vasken må ikke brukes til annen vask i beboelseshus eller uthus.

11 aug. Kammer og koster som en bruker til pelsdyr må ikke brukes til andre dyr. Sendingskasser må ikke settes inn i uthus, fjøs eller stall før de er grundig reingjort.

De som steller med dyrene, skal ha særskilt fottøy til bruk i pelsdyrgården og må passe nøye på at dette fottøyet ikke kommer inn i beboelseshus, grisehus, fjøs eller stall uten at det er godt vasket. Røkterne skal ha særskilte ytterklær (overalls) når de steller dyrene. Hver gang røkteren har stelt dyrene, behandlet redskap, kar og liknende må han vaske hender og underarmer grundig. Dersom en av en eller annen grunn må ta hvalper inn i hus for kortere tid, må streng reinslighet iakttas. De må bare behandles av røkteren. Når de er kommet tilbake til pelsdyrgården må det rom de har vært i reingjøres og luftes grundig.

Revemat må oppbevares, behandles og sendes slik at det ikke kommer lukt eller annen urenslighet til beboelsesrom, matrom, til offentlig plass eller vei. På mindre pelsdyrgårder kan helserådet gi dispensasjon fra disse regler.

Kap. XVIII. Om tjenerhold.

§ 43. Tjenere skal skaffes tilstrekkelig ventilerte, tette og varme rom, særskilt for mannlige og kvinnelige tjenere.

Kap. XIX. Andre sanitære forhold.

§ 44. Ved offentlige vannposter, skoler, kirker, fabrikker og alle offentlige forsamlingslokaler er det forbudt å bruke felles drikkekar. Drikkevannsinnetningen på disse steder må være godkjent av helserådet. Det er likeledes forbudt på skoler å bruke felles skrivematerialer, så som pinner, blyanter, grifler og liknende. Hver elev skal ha sitt skrivemateriale i eget futral, merket med elevens navn. Futralet med innhold må ikke brukes senere av en annen før det er tilbørlig desinfisert.

§ 45. Huseiere er like overfor helserådet ansvarlig for at fraflyttede rom reingjøres ordentlig før nye leieboere flytter inn.

§ 46. Bøker fra offentlig boksamling må ikke utlånes til personer lidende av smittsom sykdom eller til personer som tilhører husstand innen hvilken det er smittsom sykdom.

Hvis en person som har til låns bøker fra offentlig boksamling, blir angrepet av smittsom sykdom eller sann bryter ut i den husstand han hører til, skal bøkene før de utlånes til andre desinfiseres.

Alle bøker i offentlig boksamling skal en gang årlig ettersees av den som forestår boksamlingen sammen med vedkom-

mende helsekrets tilsynsmann. Særlig skitne og utbrukte 11 aug. bøker skal da kasseres.

§ 47. Intet skolelokale eller annet forsamlingslokale må tas i bruk før det er godkjent av helserådet. For skoler og forsamlingslokaler er utferdiget særskilte forskrifter som gjelder for hele landet.

§ 48. Lik må ikke henligge så lenge at det ved stank eller forråtnelse volder ulempe i sanitær henseende.

Kap. XX. Forholdsregler mot tuberkulose og epidemiske sykdommer.

§ 49. Når en tuberkuløs syk forandrer bopel, skal melding derom skje til helserådets ordfører. Meldeplikten påligger så vel den syke selv som den husvert hvorfra og den husvert hvortil vedkommende flytter.

§ 50. Ved bortsettelse av personer skal det skaffes attest for at så vel den utsatte som forpleieren og dennes husstand ikke lider av akutt smittsom sykdom. Det er forbudt kvinner som lider av venerisk sykdom å ta tjeneste som amme eller barnepike.

§ 51. Ved opptreden av sykdomstilfelle, som det kan være grunn til å tro er av ondartet smittsom beskaffenhet,

1. skal den husbond eller husfar som har å gjøre anmeldelse derom overensstemmende med § 14 i lov om sunnhetskommisjoner m. v. av 16 mai 1860, tillike straks dra omsorg for betryggende avsondring.
2. Noe personlig samkvem må ikke finne sted mellom den syke og den som pleier ham (henne) på den ene side, og husets øvrige beboere på den annen side.
3. Avsondringen må omfatte ikke alene den syke selv, men også den eller dem som pleier den syke, samt sengkler, gangkler og andre gjenstander, som de benytter eller som den syke har benyttet de nærmeste dager forut for sykdommens utbrudd. Fødevarer må ikke oppbevares i de rom hvor den syke oppholder seg.
4. Inntil lege har kommet til stede og har meddelt nærmere forskrifter, må alt samkvem mellom det sted hvor sykdommen er opptrådt og andre steder opphøre. Navnlig må personer som hører til samme husstand som den syke, ikke ha noe samkvem med andre og ikke på noen måte delta i møter eller sammenkomster.
5. Uvedkommende personer må ikke tilstedes adgang til den bolig hvor den syke ligger. Sammenkomster i selskapelig eller annet øyemed må ikke avholdes i det smittede hus eller på dets gårdsplass.

- 11 aug. 6. Når lege er kommet til stede, skal han foreløpig treffe de anordninger og forføyninger med hensyn til avsondringen av den syke, hans husfeller og omgivelser, og med hensyn til rensning av sykeværelset og de under sykdommen benyttede gjenstander som sykdommens beskaffenhet krever, og med hensyn til andre sanitære forhold når dette finnes påkrevd. Det må overlates til legens skjønn å meddele forskriftene i skriftlig form. De må i ethvert fall nøye etterkommes og er gjeldende inntil de tilbakekalles av legen selv eller oppheves av helserådet eller dets ordfører.
7. For så vidt det leveres melk eller andre fødemidler til salg fra det sted hvor sykdommen er opptrådt, må dette opphøre inntil tillatelse er meddelt av den tilkalte lege.
8. Barn fra den husstand hvor sykdommen er opptrådt, må ikke søke skole før tillatelse er meddelt av den tilkalte lege. For så vidt sykdommen opptrer i lærerens husstand og han bor i det samme hus hvor skolen holdes, må denne lukkes inntil legen har avgitt nærmere bestemmelse.
9. Så snart meddelelse om det inntrufne sykdomstilfelle og de i anledning av samme trufne forføyninger er innløpet til helserådets ordfører, har denne å treffe de videre forføyninger, som etter tilfellets beskaffenhet er nødvendige.

§ 52. Skolebarn som antas å lide av utøy, skabb eller annen smittsom hudsykdom eller øyensykdom skal sendes hjem av læreren, som må gi deres foreldre eller foresatte skriftlig beskjed om at barnet ikke kan komme på skolen igjen før det er reint og smittefritt. På samme måte skal skolebarn som læreren antar lider av annen smittsom sykdom, bli sendt hjem med skriftlig oppfordring om at lege må bli rådspurt.

§ 53. Rom hvor personer med smittsom sykdom har oppholdt seg, skal renses etter anvisning av helserådets ordfører.

Utflytning av huset eller enkelte leiligheter kan påbys hvor farlig smittsom sykdom har opptrådt for at huset eller leiligheten kan bli betryggende desinfisert.

Med hensyn til basilleutskillere forholdes etter helserådets bestemmelse for hvert enkelt tilfelle.

Angående forholdsregler mot dem som utskiller tyfus eller paratyfusbasiller, henvises til de derom ved kongelig resolusjon for det hele land utferdigede forskrifter (kongelig resolusjon 20 oktober 1933).

§ 54. Lik av personer som er død av smittsom sykdom utenfor herredet, må ikke bringes inn i herredet uten helse-

rådets tillatelse og kun under iakttagelse av de forsiktighets- 11 aug.
regler som dette måtte bestemme.

Kap. XXI. *Alminnelige bestemmelser om tilsynet m. v.*

§ 55. Helserådets ordfører som sammen med de øvrige medlemmer har overtilsynet med sunnhetsforholdene, kan alltid treffe avgjørelser på helserådets vegne, når hurtig inn- gripen er nødvendig; men saken skal snarest forelegges helse- rådet. Helserådet bestemmer hva der forstås ved «tettere be- bygde strøk».

§ 56. Unnlater noen innen den frist som settes av helse- rådet eller dets ordfører på dettes vegne, å utføre noe som påhviler ham etter disse forskrifter eller helserådets lovlig fattede beslutninger, skal helserådet la både dette og hva det ellers finner nødvendig for å hindre at forsømmelsen vol- der ulempe eller skade i sanitær henseende, utføre på ved- kommendes bekostning.

§ 57. Hus- og grunneiere er personlig ansvarlige for at alle de plikter oppfylles som disse helseforskrifter pålegger dem, og skal ikke kunne unnskylle seg med forsømmelse fra sine folks ellers leieres side. Er eieren ikke bosatt i herredet, må han for helserådet oppgi en her bosatt person, som på hans vegne skal sørge for at disse plikter oppfylles. For- sømmes disse, blir dog ansvaret hvilende på eieren, med mindre helserådet har gått inn på at ansvaret skal bæres av sted- fortrederen og denne har erklært seg villig. Denne innrøm- melse kan dog tas tilbake.

§ 58. Så vel politiet som helserådets medlemmer skal straks melde til helserådets ordfører når de oppdager at helse- forskriftene ikke følges eller når andre sanitære misligheter kommer til deres kunnskap, og helserådsordføreren plikter å sørge for at enhver anmeldelse om overtredelse av helsefor- skriftene blir fremmet.

§ 59. Et tilstrekkelig antall av disse forskrifter trykkes for herredets regning til utdeling, likeså i plakats form til opp- slag hvert av kapitlene 11, 12, 13, 14, 16 og i tilfelle 18.

§ 60. Overtredelser av disse forskrifter straffes etter den til enhver tid gjeldende lov. Under særegne forhold kan helserådet innrømme avvikelser fra disse forskrifter.

Disse forskrifter trer i kraft 3 måneder etterat de er stad- festet.

Tillegg:

Fortegnelse over særlige helseforskrifter og nærings- middelforskrifter m. v. som gjelder for hele landet er tatt inn i Norsk lovtidend 1 avd. nr. 49 for 1938, side 1567—68, jfr. kongelig resolusjon av 5 mai 1939 om iskrem.

11 aug.

Kongelig resolusjon.

I. I henhold til §§ 11 og 4 i sunnhetsloven av 16 mai 1860, jfr. lov nr. 15 av 6 juni 1930, og i henhold til § 3 i tuberkuloseloven av 8 mai 1900, gis stadfesting på vedtak av Ås herredstyre, Akershus fylke, i møter 16 desember 1935 og 12 desember 1938 om nye alminnelige helseforskrifter, epidemiforskrifter og forskrift om meldepikt når tuberkuløse syke skifter bopel.

II. De alminnelige helseforskrifter som nå gjelder for herredet, stadfestet ved kongelige resolusjoner av 18 april 1905, 15 mars 1913, 10 januar 1917 og 14 mars 1930, og tuberkuloseforskrift stadfestet ved forannevnte resolusjon av 18 april 1905 oppheves fra den tid de nye forskrifter trer i kraft.

De nye forskrifter lyder så:

Kap. I. Helsekretser.

§ 1. Herredet skal til enhver tid være delt i helsekretser med hver sin tilsynsmann, valt blant medlemmer av helserådet.

Tilsynsmennene har hver i sin krets å føre tilsyn med gjennomføring av herredets helseforskrifter. Tilsynsmennene velges i første møte av helserådet, etterat nytt herredstyre har begynt sin virksomhet, og fungerer for valgperioden.

Kap. II. Bygninger.

§ 2. Ved oppføring eller påbygging av bolig som er bestemt til varig opphold for mennesker, eller av uthus til sånn bolig, skal anmeldelse herom gjøres til vedkommende tilsynsmann. Denne sender meldingen videre til helserådets ordfører. Følgende regler må iakttas:

1. Ved nybygg skal det til hustomt velges et sted med godt og rikelig drikkevann og tilfredsstillende kloakkavløp.
2. Avstanden mellom våningshus og matbu på den ene side og privet, stall, fjøs, grisehus og hus for fjærkre på den annen side må ikke være mindre enn 10 meter.
3. Bebyggelsen skal ordnes således at det kan komme så meget sol til beboelsesrommene, som den plass man har til rådighet gir anledning til, og intet hus må settes slik at det tar bort sollyset fra annet beboelseshus.
4. Matjorden skal fjernes fra hustomten. Denne skal være tørr og ved tilstrekkelig avgrøfting og avledning beskyttes mot overvann og mot grunnvann til sånn dybde, som anlegg av tørr kjeller gjør nødvendig. På tun og gårdsplass skal fordypninger utfylles, så at det ikke dannes vann- eller sølepytter.

5. Våningshus som er bestemt til varig opphold for menne- 11 aug.
sker skal oppføres på undermur av gråstein eller betong
av minst 30 cm høyde over jorden. Undermuren skal være
tett, og hvor der ikke er kjeller, skal den være forsynt
med minst 2 trekkhull hvert minst 150 cm² stort. Trekk-
hullene må være dekt med smågitret rist. Over grunn-
muren skal der legges isolasjonsbelegg. Hvor der ikke er
kjeller, må der mellom golvet i 1 etasje og jordoverflaten
være minst 60 cm avstand.
6. Golvet i nederste etasje skal være dobbelt og forsynt med
tørr fyll mellom golvene.

7. Hvert beboelsesrom som ikke har skråtak, skal være minst
2,50 m høyt fra golv til tak. I eneboliger og småhus kan
dog høyden innskrenkes til 2,35 m, og i enkelte rom som
innres fra nytt av i eldre bygning, kan høyden med helse-
rådets samtykke innskrenkes til 2,20 m. I rom med skrå-
tak må så stor del av rommet som svarer til minst halv-
delen av rommets golvflate, ha en høyde av minst 2,50 m
— i eneboliger og småhus 2,35 m og høyden under skrå-
taket må intet sted være under 1,50 m.

Hvor sånt rom innres fra nytt av i eldre bygning kan
— med helserådets samtykke — største høyde innskren-
kes til 2,20 m og minste høyde til 1,25 m.

8. I ethvert beboelsesrom skal det være minst 1 vindu som
kan åpnes. I eldre beboelsesrom som ikke har noe vindu
som kan åpnes, skal minst et sånt anbringes innen 1 år,
etterat disse forskrifter er stadfestet. Vindusflaten i et be-
boelsesrom må ikke være mindre enn $\frac{1}{10}$ av golvflaten.

Hvor lysforholdene er særlig gunstige, kan helserådet til-
late en mindre lysåpning, liksom det kan kreve en større
lysåpning hvor forholdene er særlig ugunstige.

- § 3. Kokeovn må ikke anvendes i beboelsesrom eller kjøk-
ken uten å være forsynt med tilstrekkelig virksam dampnette
eller annen betryggende ventilasjon så røk og damp kan
unngås.

- § 4. Kjellere skal være tørre, reine og luftige.

Hvis det jevnlig samles vann i en kjeller, skal helserådet
ha rett til å påby sånn drenering av grunnen at kjelleren kan
holdes tørr.

Kjellere skal ha vindu eller annen åpning, som kan bru-
kes til luftveksling.

For kjellerrom, som benyttes til beboelse, handel eller
verksted, skal følgende bestemmelser gjelde:

Høyden fra golv til loft skal være minst 2,25 m. Over-
kanten av jorden på husets utside må intet steds stå mer

- 11 aug. enn $1\frac{1}{4}$ m høyere enn kjellerens golv. Ytterflaten av veggene skal være skilt fra jorden ved en 60 cm bred luft- og lysgrav, der skal gå minst 20 cm dypere ned enn kjellergolvet og være godt drenert.

Grunnen under sånne kjellerrom skal være drenert og fylt med minst 20 cm kultlag hvorav det øverste skal pukkes. Golvet skal være dobbelt og fylt med tørr fyll og ligge minst 0,5 m over høyeste grunnvannstand. Det underste golv skal være av vanntett materiell — asfalt, sement eller liknende, det øverste skal være minst 5 cm tykt, godt sammenpøyet tregolv. Rommet skal være forsynt med ovn og friskluftventilasjon etter helserådets nærmere anordning.

Innres bryggerhus, stryke- eller rullerom i kjeller, må også der sørges for at rommene blir tilstrekkelige tørre, lyse og rommelige. Det må alltid sørges for her, som annet steds hvor sånne rom brukes, at fuktighet og damp blir avledet ved passende innredning: dampnette, ventilasjonsåpning eller liknende.

Det skal ha minst 1 vindu, som kan åpnes. Vindusflaten skal være minst $\frac{1}{10}$ av golvflaten, og minst $\frac{2}{3}$ av lysåpningen skal være over jordoverflaten.

§ 5. Midlertidige losjhus for tilfeldige arbeidere eller anleggsarbeidere skal helserådet forby brukt, hvis de ikke tilfredsstiller de krav i sanitær henseende som helserådet anser nødvendig. Det skal ikke være større belegg på hvert rom enn at det blir 10 m^3 på hver mann. Hver arbeider skal ha egen seng og vanlig utstyr. Det skal være vaskestell i fornødent antall, eget rom til tørk av klær. Rommene i disse losjhus skal daglig gjøres reine.

Arbeidsrom og verkstedslokaler er undergitt helserådets tilsyn og de bestemmelser dette måtte gi for å hindre sanitære misligheter i det enkelte tilfelle.

Helserådet kan fordre anbrakt de ventilasjoner det finner nødvendig.

§ 6.

1. Til ethvert våningshus skal det innrettes et privet med privetbinge. Det må ligge minst 10 m fjernet fra egget eller andre våningshus og matbu samt fra offentlig eller felles privat vei.
2. Fra privetet må det ikke kunne skje tilsig hverken til noe av de nevnte steder eller oppkomme, brønn, bekk eller andre steder hvorfra tas drikkevann for mennesker eller husdyr eller vann til annet husbruk, og heller ikke vann som brukes i bedrift, som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

3. Ved bygninger og steder hvor der jevnlig samles mange mennesker f. eks. ved kommunelokale, kirke, bedehus, skoler, verksteder, ungdomslokaler eller andre forsamlingslokaler, skal det være priveter og urinsteder, særskilt for hvert kjønn og av sånn størrelse og innredning, som helserådet for hvert tilfelle bestemmer.
4. Priveter må holdes godt reine. Sete og golv skal vaskes minst 2 ganger om uken.
5. Hvis privet oppføres som særskilt hus, må dette være innrettet med fastmuret eller sementert berge, eller med tønne som lett kan tømmes. Tønne må stå på vanntett underlag. Ethvert WC skal være forsvarlig ventilert.

Helserådet kan i hvert tilfelle anordne det nødvendige ved innredningen av nytt privet og påby mangler rettet ved eldre sårne, når det oppstår ulemper gjennom stank, utettethet, oppfylling eller andre misligheter, særlig under opptredende ondartede epidemier. Binger skal tømmes minst 1 gang om året innen utgangen av mai, tønner før de blir $\frac{3}{4}$ fulle og ellers når helserådet av sanitære grunner krever det. Binger og tønner skal jevnlig påfylles et strømiddel, eller desinfiseres med aske, kalk og liknende når helserådet finner det nødvendig. Utgiftene hermed påhviler eieren.

§ 7. I stedet for i egen privetbygning kan klosettrom innrettes inne i våningshus, såfremt følgende iakttas:

1. For klosettinnretninger med flyttbare beholdere (ikke vannklosett): Klosettrommets golv skal være sementert, asfaltert eller forsynt med annet liknende hårdt og vanntett belegg. Loftet og veggene skal være murpusset eller sementert. Rommet skal være forsynt med vindu som kan åpnes ut til fri luft og med luftpipe som skal gis utmunning over våningshusets tak. Det må ikke være umiddelbar adgang til klosettrommet fra beboelsesrom, kjøkken, rom hvor matvarer oppbevares, eller fra innelukket entré, hvortil fører dør fra noen av disse rom.
2. Inngang til vannklosett må ikke uten helserådets samtykke tas direkte fra beboelsesrom eller annet rom bestemt for varig opphold for mennesker, så som rom for handel, arbeidsrom eller liknende, men kan tas fra entré, gang, trapperom eller forgang som er forsvarlig ventilert. Dog skal det være tillatt å anbringe vannklosett i baderom som står i dørforbindelse med soveværelse når baderommet er forsvarlig ventilert og har vindu som bekvemt kan åpnes til det fri.
3. Vannklosettrommet skal ha en golvflate av minst 1,10 × 0,80 m. I ny bygning skal rommets høyde være minst

11 aug. 2,35 m, i eldre bygning ikke under 2,0 m. Golvet skal være dekt av et vanntett materiale.

4. Vannklosettrommet skal i regelen ha direkte dagslys, gjennom et vindu av minst 0,20 kvadratmeters størrelse. Det skal kunne åpnes lett.

I alle vannklosettrom skal det være installert kunstig lys.

5. Hvor det ikke er vindu til å åpne, skal det være ventil eller avtrekkspipe av minst 100 kvadratcentimeters størrelse. Det må i sånt tilfelle også sørges for frisk lufttilførsel under eller i klosettdøra eller på annen måte. I særlige tilfelle kan helserådet påby både vindu og avtrekksanordning.

6. Anlegg av vannklosett skal anmeldes til helserådet. Meldingen skal være ledsaget av tegninger og planer.

§ 8.

1. Anbringes urinsteder inne i våningshus eller i andre lokaler bestemt til opphold for mennesker, skal de innrettes som foran omhandlet for klosettrom.

Anbringes urinsteder annet steds, skal helserådets nærmere bestemmelser derom følges.

2. Urinsteder skal gis avløp til kloakk eller annet av helserådet godkjent sted. De skal holdes godt rene. Urinstedet og dets avløp skal alltid innrettes således at det ikke blir tilsig derfra til våningshus, matbu, offentlig eller privat vei, eller til brønn, bekk eller andre steder hvorfra tas drikkevann for mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller vann til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

Kap. III. Helseskadelig bolig.

- § 9. Finner helserådet noe bebodd hus eller annet oppholdssted for mennesker å være skadelig for helsen på grunn av mangel på lys eller luft, ved fuktighet, urenslighet, overfylning av mennesker eller på annen måte, kan det forby at huset eller rommet brukes til mangelen er rettet.

Kap. IV. Offentlig reinhold m. v.

- § 10. Gårdsrommet til ethvert beboelseshus skal alltid holdes reint og tørt, og ujevnheter i jordsmonnet må fjernes, så det ikke dannes sølepytter.

Helserådet kan bestemme at huseiere i tettere bebygde strøk skal holde reint fortaget utenfor sine respektive eiendommer.

Også ellers må vedkommende sørge for at den grunn han 11 aug. råder over holdes fri for urenslighet eller stank, som volder sanitær ulempe.

§ 11. Transport av gjødsel og avfall på offentlig vei skal foregå på sånn måte at intet av betydning spilles. I tettere bebygde strøk og på marker, som har helling til brønn, bekk eller annet sted, hvorfra drikkevann tas til mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler, skal gjødningsstoffene enten hurtigst mulig nedmuldes eller tildekkes med jord. Privetgjødning må ikke opplegges eller spredes nærmere brønn, bekk eller annet sted, hvorfra tas vann til bruk som foran nevnt, enn 10 m og annen naturlig gjødsel ikke nærmere enn 5 m.

§ 12. Stall, fjøs, hønse- og grisehus, lokum, pissoar og liknende hus, liksom opplagssteder eller utkastelsessteder for gjødsel og avfall må være fjernet minst 10 m fra våningshus, matbu og allfarvei, eller være slik innrettet at stank, tilsig eller annen urenslighet derfra ikke forulemper mennesker eller dyr. De må ikke ha direkte tilsig til vanntak eller brønn og skal være fjernet minst 10 m fra disse. Gjødsel og avfall kan av helserådet tillates opplagt inntil 2,50 m fra nabotomt og allfarvei, men hvis de forvolder stank eller annen ulempe, skal de dekkes med jord eller liknende; utgiftene dermed påhviler eieren.

§ 13. Intet avfall av noe slags må kastes utenfor husene eller i åpne kloakker eller grøfter, men det må anbringes i dertil innrettede beholdere eller på søppelhauger som må ligge minst 10 m fra beboelseshus, drikkevanntak eller brønn, og ikke ha tilsig til disse. Spesielt innrettede beholdere for søppel etc. skal påbys brukt i tettere bebygde deler av herredet. Disse avfallsdynger skal tildekkes med eller påfylles passende strøing. Utgiftene dermed påhviler eieren.

§ 14. Tømming av binger, gjødselhauger, søppelkasser, avfallsdynger og liknende skal skje minst hver vår og høst og ellers så ofte at overfylling, stank og andre ulemper kan unngås. Transport av gjødsel utenfor gårdsbruk kan av helserådet påbys utført i lukte beholdere. Disse siste kan av helserådet påbys bestrødd innvendig med torv, kalk og liknende. Helserådet kan fastsette bestemt tid for denne transport og tømming, likeledes kan det bestemme tiden for enhver transport av gjødsel og avfall fra omliggende utenbygds steder. I tilfelle av epidemier eller truende utbrudd av epidemier kan helserådet helt forby sånn avhentning, med mindre gjødsele eller avfallet er blitt desinfisert og bevidnelse herom fore-

11 aug. ligger fra helserådets ordfører på utførselsstedet. Likeledes kan det ytterligere skjerpe disse bestemmelser om tømming og påstrøning ifall det finner det nødvendig etter herom fattet beslutning i henhold til sunnhetslovens § 15.

§ 15. Selvdøde dyr eller dyr slaktet på grunn av sykdom må ikke kastes i elv, vannløp eller innsjø, men må oppbrennes hvis helserådet krever det, eller nedgraves tilstrekkelig dypt, minst 1 meter under jordoverflaten — på sted hvorfra det ikke er tilsig til vanntak. For dyr som har lidt av smittsom sykdom der er undergitt særlig offentlig forsorg, blir de regler å følge som er gitt herom i den til enhver tid gjeldende lovgivning.

§ 16. Hvor kloakk uten uforholdsmessige utgifter kan tilknyttet offentlig kloakk eller grøft, er eier av våningshus, når helserådet forlanger det, på egen kostnad forpliktet til å anlegge en sånn. Kloakken må være forsvarlig utført, ha innretning til å oppta overvann og spillvann, ventileres og være frostfri, og må med letthet kunne holdes i orden og renses, så stank og annen ulempe til enhver tid kan unngås. Forårsaker utmunning av kloakk i åpne grøfter, rennestein eller annet sted på innmark stank eller ulemper, kan helserådet forby bruk av kloakken inntil manglene er avhjulpet. Kloakkavstikkere skal være av jernrør, glaserte lerrør eller sementrør.

Rensning av kloakker og kummer må skje til tider og på den måte at minst mulig ulempe derved oppstår. Rensning må skje så ofte at avløpet ikke stanser opp eller stank oppstår til ulempe for omkringboende. Det opptatte bunnfall må straks føres bort. Skadelige eller illeluktende væsker fra fabrikker eller andre anlegg og bedrifter må kun ledes gjennom lukte avløpsrenner eller på annen av helserådet godkjent måte. De må ikke ledes til offentlig eller privat kloakk direkte eller gjennom samleikum uten helserådets samtykke.

§ 17. Skyllevann og liknende må ikke ledes ut gjennom husvegg uten å føres videre gjennom rørledning til synkebrønn, kloakk eller grøft. Ledningen må ikke munne ut så nær beboelseshus at den forårsaker stank. Enhver vask skal være forsynt med vannlås.

Kap. V. Drikkevann.

§ 18. Brønn, bekk eller annet vann, hvorfra det tas drikkevann for mennesker eller dyr, vann til annet husbruk eller til bruk i bedrift, som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler, må ikke forurenses på noen måte. Til bruk som foran nevnt må ikke benyttes vann tatt fra sted,

som ligger privet, urinsted eller gjødselopplag nærmere enn 11 aug. 10 m eller som har tilsig derfra. Det er forbudt å forurense jordsmonnet på og omkring disse steder, hvor drikkevann eller bruksvann hentes, og helserådet kan påby at sanitære ulemper snart blir fjernet. Til elv, bekk eller andre vanninntak ovenfor de steder, hvorfra tas vann til bruk som nevnt, må det ikke legges avløp for gjødsel eller liknende stoffer eller skadelige og illeluktende væsker fra fabrikker uten med helse rådets samtykke og på vilkår som dette oppstiller.

§ 19. Brønner hvorfra mat- og drikkevann kjøres, bæres eller ledes, skal ha et ytre vanntett lag av 1,5 meters dybde og minst $\frac{1}{4}$ meters tykkelse når det er av sement, og minst $\frac{1}{2}$ meter når det er av god lere, eller være anlagt etter en annen av helserådet godkjent anordning for å hindre tilløp av overvann eller annen forurensning. Jordsmonnet omkring skal i minst 1 meters avstand være fast og med god helling fra brønnen på alle kanter. Brønner skal være forsynt med en minst 30 cm høy kant av liknende for vann ugjennomtrengelig materiale, og de skal være dekket med låsbart lokk, der har helling som jordsmonnet omkring, og ventileres.

Sisterner for regnvann til bruk som foran nevnt skal beskyttes mot tilsig fra jordoverflaten i omkretsen; de skal være overbygd og forsynt med tilhengslet lokk.

§ 20. Brukes brønn eller vanntak av flere i fellesskap, skal det være heis eller vinde med fast, tett bøtte. Annet kjørel må ikke brukes i brønnen.

Eiere av leiegårder, arbeiderboliger, fabrikk eller forsamlingshus skal være pliktig til å sørge for tilstrekkelig og reint vann.

§ 21. Helserådet kan til enhver tid forby drikkevanntak benyttet hvis det finner vannet uhygienisk utilrådelig til bruk.

Hvis tømning og rensning av brønn og vanntak blir nødvendig, må vedkommende eier rette seg etter de anordninger helserådet i så henseende til enhver tid måtte gi.

Det pålegges eiere av isdammer og andre istak, hvorfra is tas til husholdningen eller for omsetning å rette seg etter de anordninger som helserådet i hvert enkelt tilfelle måtte gi for disse anlegg og deres drift for å hindre helseskadelige forurensninger av isen.

Kap. VI. Bedrifter.

§ 22. Ved anlegg av bedrift som kan volde sanitære ulemper skal planen for anlegget forelegges for og godkjennes av helserådet før driften påbegynnes. Enhver bedrift av denne

11 aug. art, også de som er i gang, skal være underkastet helserådets tilsyn.

Viser det seg at noen bedrift blir drevet med større fare for den alminnelige sunnhetstilstand, enn det nødvendig følger av dens eget vesen, skal vedkommende rette seg etter de pålegg som helserådet gir for å forebygge den sanitære fare.

§ 23. Enhver bedrift må ha tilstrekkelig med vinduer, så man i dagslyset uten vanskelighet kan se å arbeide. Arbeidsrommene skal være tilstrekkelig ventilert, så støv og urein luft trekkes ut. Opplag av kluter, bein, gjødningsstoffer og liknende må bare finnes der hvor helserådet tillater det.

Enhver bedrift som er av den art at helserådet finner det påkrevd, skal ha et godt oppvarmet og ventilert spiserom.

Arbeidsrommene skal holdes reine. I spiserommet må bord og benker avtørres og golv vaskes med såpevann minst en gang daglig, vinduer og dører minst en gang ukentlig. Hovedreingjøring i spiserommet må foretas minst 4 ganger årlig.

I enhver bedrift skal det være lett adgang for arbeiderne til vaskevann, såpe og et tilstrekkelig antall reine håndklær, så de kan vaske seg før de spiser eller går hjem.

§ 24. Innredning av slakterier, pølsemakerier, bakerier, meierier, butikker, møller, melkeutsalg og andre rom for tilvirkning, oppbevaring, behandling og forhandling av matvarer, skal være godkjent av helserådet som også i ethvert tilfelle skal gripe inn hvis mangler ved reinholdet eller andre sanitære misligheter gjør det påkrevd. Enhver innehaver av sånn bedrift må erverve helserådets godkjennelse av samme så snart disse forskrifter er trådt i kraft.

Om ventilasjon m. v. i garasjer og reparasjonsverksteder for motorvogner er utferdiget særskilte forskrifter som gjelder for hele landet.

§ 25. Kap. VII. Nærings- og nytelsesmidler.

1. Til bruk for mennesker må det ikke falbys, selges eller på annen måte overdras bedervede eller sunnhetsskadelige nærings- eller nytelsesmidler, og heller ikke bruksgjenstander som kan være skadelige for sunnheten fordi de inneholder giftige bestanddeler.
2. Det er forbudt å selge nærings- eller nytelsesmidler, som er tilsatt noe stoff som av helserådet anses skadelig for sunnheten, eller som er skikket til å skjule at vedkommende vare er bedervet.
3. Inntil de pågjeldende mangler er rettet kan helserådet forby at det blir solgt nærings- eller nytelsesmidler som kommer fra eller falholdes på steder, hvor det ikke blir

iakttatt den tilbørlige reinslighet ved varens tilvirkning, 11 aug. behandling, oppbevaring eller forsendelse.

4. Helserådet er i øyemed som nevnt i denne paragraf berettiget til å fordre utlevert de nødvendige prøver.
 5. Helserådet kan midlertidig forby salg og annen overdragelse av nærings- eller nytelsesmidler som er kommet fra eller selges fra steder hvor det forekommer tilfelle eller finnes noen basilleutskiller av farlig smittsom sykdom, som kan utbres med varene.
 6. Hvor det er nødvendig kan helserådets ordfører skride inn på helserådets vegne, men han må snarest mulig forelegge saken for helserådet. Dette kan beslutte at varer som finnes skadelige skal tilintetgjøres eller på annen måte uskadeliggjøres på vedkommende selgers bekostning.
- § 26.

1. Alle som har med tilberedning og salg av nærings- og nytelsesmidler å gjøre skal iakttå omhyggelig reinslighet med sin person og klær og skal forbys å delta deri når de lider av akutte eller kroniske hudsykdommer på hender eller armer eller av annen smittsom sykdom.
2. Kjøtt, blod, fett, innmat eller andre deler av selvdøde dyr må ikke selges eller anvendes ved tilvirkning til salg av pølser eller andre næringsmidler. Ved nødslakting på grunn av sykdom må, for så vidt offentlig kjøttkontroll ikke er innført, helserådet eller av dette bemyndiget dyrlæge avgjøre, om dyret eller deler derav skal anses som skadelig som menneskeføde og derfor ikke tillates omsatt.
3. Helserådet kan forby gatesalg av melk, fløte, kjøtt og kjøttvarer og andre næringsmidler.
4. Ethvert alvorlig sykdomstilfelle som mistenkes oppstått ved nytelse av giftige, bedervede eller forfalskede nærings- eller nytelsesmidler eller benyttelse av gjenstander som inneholder giftige eller farlige bestanddeler, skal av den tilkalt lege øyeblikkelig meldes til helserådets ordfører med angivelse av den antatte årsak og andre nødvendige opplysninger. Det samme gjelder sanitære misligheter, som antas å stå i forbindelse med eller kan gi anledning til å fremkalle sykdom.

Kap. VIII. Brukte ting.

§ 27. Gang-, sengklær og andre gjenstander som har vært benyttet av personer som har lidt av smittsom sykdom, eller har henstått i rom hvor disse personer har oppholdt seg, må

11 aug. ikke avhendes eller overlates andre til bruk, før de er rensset etter helserådets nærmere bestemmelse.

Rom hvor personer lidende av smittsom sykdom har oppholdt seg, skal også renses etter helserådets anvisning.

Kap. IX. *Husdyrhold.*

§ 28. Husdyr, unntatt hund og katt, må ikke huses inne i beboelsesrom eller i rom, som benyttes som oppbevaringssted for matvarer, og det må fra dyrenes oppholdssted ikke kunne skje tilsig til noe sånt rom eller til brønn, bekk eller annet sted, hvorfra tas drikkevann for mennesker eller dyr eller tas vann til bruk i bedrift som omsetter eller tilbereder nærings- eller nytelsesmidler.

Helserådet kan i tettere bebygde strøk forby husdyrhold, pelsdyrhold innbefattet, når det foranlediger sånne sanitære ulemper som vedkommende ikke kan eller vil avhjelpe.

§ 29. Kap. X. *Fjøsstell.*

1. Fjøs skal være lyse. De skal holdes reine og godt luftet. Storreingjøring minst en gang om året. Vasking av golv, vegger, tak og alt inventar med grønnsåpe og varmt vann eller kalkes, og utluftning med gjennomtrekk i flere dager.
2. Kuene skal holdes reine. Binger for kalv skal ofte tømmes og kalkes. Føringsskrybber skal vaskes og spyles hver dag.
3. I ethvert fjøs skal det være vaskevannsfat, såpe og reint håndkle.
4. Den som melker skal være iført reint armforkle og skal før melkingen såpevaske sine hender. Er juret eller kuas bakpart tilsølt, må de tilsølte partier grundig vaskes og derpå tørres av fullstendig med rein tørr klut. Alle melkekjørel og de arbeidsklær som brukes under melkingen må oppbevares i et rom utenfor fjøset.

Under melkingen må ombæring av stråfôr, utmåking av gjødsel eller annen virksomhet som frembringer støv eller stank i fjøset, ikke finne sted.

5. Melken må straks bringes ut av fjøset til rom, hvor melken ikke kan trekke til seg dårlig luft eller på annen måte forurenses. Hunder og katter må holdes borte fra melkekjøreler. Melken hensettes på et reint og kjølig sted.

Såfremt melken siles på gården, må silingen foregå i særskilte rom utenfor fjøset. Silen må være i god stand og alltid holdes rein og være nyvasket for hver siling. Siling av melk gjennom klut er forbudt.

6. Hvis melken er bestemt til salg, må aftenmelk og morgenmelk ikke blandes sammen uten å være helt avkjølet i forveien. Melken må hensettes i vannavkjølingsrom.

7. Melkespann skal være ordentlig fortrinnet, rustfrie og 11 aug. reine og forsynt med tettsluttende lokk uten klut. De må ikke benyttes til transport av andre varer enn melk, og må ikke stå henslengt ved veikanten, men skal snarest mulig hentes hjem og vaskes og lufttørres som i punkt 8 beskrevet.
8. Ved reingjøring av melkespann brukes stiv børste og vannet tilsettes kalk eller soda.
9. Kjøretøy eller annet befordringsmiddel, som brukes til melketransport, skal holdes forsvarlig reine og må ikke brukes til transport av gjødsel, avfall og liknende. Det er forbudt å sitte på melkespannene uten at de er dekt med rein presenning.
10. Melk må så vidt mulig ikke oppbevares i beboelsesrom. Kan dette ikke unngås, må de kar hvor den oppbevares være tildekt. Under ingen omstendighet må dog melk oppbevares i soverom eller rom hvor syke oppholder seg.
11. Det er forbudt å føre i handelen melk fra kuer som har kalvet for mindre enn 4 døgn siden, eller som lider av tuberkulose, miltbrann, jurbetendelse, septikæmi, langvarige diaréer, blodforgiftning eller andre av feber ledsagede sykdommer, eller melk fra kuer der behandles med legemidler som kan gå over i melken, eller fra sted hvor personalet lider av smittsom sykdom. Vedkommende fjøseier eller forhandler av melk er pliktig til, hvis helserådet krever det, å tilveiebringe sunnhetsattest fra autorisert dyrlege for fjøsets besetning når mistanke om misligheter er oppstått. Tillatelse til fornyet leveranse eller salg av melk er avhengig av fornyet attest fra dyrlege.
12. Ved sykdom blant besetningen eller mistanke om smittsom sykdom i husstand skal alt salg av melk stanses og forholdet meldes til nærmestboende helserådsmedlem, som nærmere skal undersøke saken og gjøre innberetning herom til helserådets ordfører.
13. Melk og fløte, så vel til salg som til husbruk, må særlig behandles med ytterste reinslighet. Er den bestemt for salg, skal den aldri oppbevares i rom som vanlig benyttes til daglig opphold for mennesker og heller ikke i soverom. Alle fat og kjørler må holdes omhyggelig reine. I melk og fløte bestemt for salg må det ikke blandes is. Det er forbudt å drikke av melkespann eller disses lokk. Alle regler som gjelder forhandlere av melk og melkeprodukter, gjelder også enhver i herredet bosatt leverandør av disse næringsmidler, så vel til utsalg som til private.

11. aug.

§ 30. Kap. XI. Forskrifter for butikker.

1. Enhver butikk skal holdes rein og godt utluftet. Utenfor inngangsdøren skal det være anbrakt fotskraper. Bord og disk, hvorfra nærings- og nytelsesmidler selges skal være belagt med plate av polert eller slepen stein eller annet ugjenomtregelig stoff, og være forsynt med gitter eller rekke mot publikum, som ikke må sitte på eller henge over disken. Golv, disker og vekter skal daglig gjøres reine, vinduer og dører hver uke og butikk og lager skal hovedrengjøres minst en gang hvert halvår. Helserådet kan treffe nærmere bestemmelse herom. Tørr feiling er forbudt.
2. Butikker hvor matvarer tilberedes, oppbevares eller selges, må ikke brukes som soverom eller kjøkken. Disse butikker skal være forsynt med reint vaskestell, såpe og reine håndklær, og de personer som håndterer varene, skal jevnlig vaske sine hender.
3. Matvarer skal beskyttes mot støv og annen ureinhet så vel i butikkene som i tilberednings- og lagerrommene. Varene må ikke anbringes på golvet (og være til hinder for reingjøringen), men anbringes i vel reinholdte, tildekte kar, skuffer, skap med dører, hyller med forheng eller liknende. Vekt og måleredskaper skal være reine når de brukes. Det er selgeren forbudt å pakke inn matvarer i aviser eller ureint papir. Betjeningen skal iaktta reinslighet ved innpakningen, og må f. eks. ikke blåse i posene eller vete fingrene i munnen. Ved ombringelse av matvarer skal de beskyttes mot regn, støv og all annen forurensning.
4. Tobakksrøking er forbudt i butikker hvor der selges matvarer.
5. Kundene må ikke berøre andre matvarer, enn dem de kjøper, prøver som er smakt på skal tilintetgjøres og de gjenstander som er brukt dertil, som kopp, skje, eller liknende skal reingjøres eller kokes.
6. Hund og katt må ikke ha adgang til butikk hvorfra selges matvarer.
7. I enhver butikk skal et eksemplar av disse bestemmelser være oppslått.

§ 31. Kap. XII. Meierier og melkeutsalg.

1. Meierier, ysterier og melkeutsalg som heretter åpnes, og åpnes på nytt etter å ha vært nedlagt, skal anmeldes for og godkjennes av helserådet.

2. Helserådet kan påby at salg av melk og fløte skal foregå 11 aug. fra eget rom (utsalg). Alle som handler med melk, skal ha denne oppbevart i særskilte reine og luftige rom.
 3. I utsalgs- og oppbevaringsrommet skal golv, vegger og tak være slik, at de uten vanskelighet kan holdes reine. Utsalgsrommet skal ha egen inngang fra gaten og ikke ved dør eller andre åpninger stå i forbindelse med soverom. I utsalgsrommet må ikke oppbevares andre varer, som kan forurense melken og fløten og gi den usmak.
 4. De rom hvor melk og melkeprodukter omsettes og bearbeides, skal være lyse og vel ventilert. Disker og golv må vaskes omhyggelig hver dag, vinduer og dører minst hver uke, vegger og tak minst hvert fjerdingår. Golvet må aldri feies tørt.
 5. Spyting og tobakksrøking er forbudt. I ethvert melkeutsalg skal det finnes vann og vask samt såpe og håndkle.
- § 32.
1. Betjeningen skal under arbeid være iført helt hvitt forkle og ha hvitt hodetøy som dekker håret.
 2. Melk må kun oppbevares i reine, lukte kar, og utmåling eller overhelling fra spann til spann på torv, gate, i portrom eller gårdsplass er forbudt.
 3. Målekarrene må alltid være reine. Det er strengt forbudt å drikke av målekarrene eller spannets lokk. Fortinnningen i melkespannene må alltid være hel.
 4. Eldre melkeutsalg skal innen 1 år etter disse forskrifter er stadfestet, være brakt i overensstemmelse med disse forskrifter i den utstrekning helserådet forlanger.
 5. Melk og melkeprodukter må ikke oppbevares sammen med annen vare som kan gi dem usmak, forurense eller bederve dem.
 6. For meierier og ysterier hvortil er knyttet utsalg for melk og melkeprodukter, gjelder også hva det er anført i forskriftenes § 30 (butikker).
 7. I ethvert meieri og melkeutsalg skal et eksemplar av disse forskrifter være oppslått.

Kap. XIII. Bakerier.

§ 33. Bakerier eller rom som står i åpen forbindelse hermed må ikke benyttes som sovested. Golv, vegger og tak skal være i slik stand, at de lett kan vaskes. Hver dag etter endt arbeid skal golvene vaskes omhyggelig. Vinduer og dører skal vaskes hver uke, vegger og tak minst hvert fjerdingår. Under reingjøringen må bakverk omhyggelig tildekkes eller fjernes.

11 aug.

§ 34. Bakeribedriften uvedkommende gjenstander, som kan bidra til å samle støv eller forårsake stank i arbeidsrommene eller hindre disses reingjøring, må ikke finnes i bakeriet eller de rom som står i åpen forbindelse med dette. Heller ikke må matrester, gafler, kniver, skjeer og matspann eller liknende oppbevares i arbeidsrommene, like så litt gangklær. Kull og annet brensel må ikke ligge løst utover golvene, og aske og annet avfall må hver dag fjernes fra bakeriet.

§ 35.

1. Trau, bord, hyller, plater, fjeler osv. må daglig gjøres reine. De må ikke brukes til å sitte på.
2. Smør, melk osv. må oppbevares i reine, tildekte kar. De stoffer som benyttes til strykning av bakverk må bare til-lages for dagens behov. Strykevisker må være reine for hvert stoff, og må hver dag reingjøres i kokende vann. Utøy som rotter og mus skal, så langt råd er, holdes borte.
3. Melsekker skal avbørstes omhyggelig før de bringes inn i bakeriet og innholdet tømmes i baketrauet.
4. Bruk av tobakk i hvilken som helst form er forbudt, likeså å henlegge tobakk, pipe og fyrstikker. Spyting er for-budt.
5. Under sitt arbeide må bakeren være iført egen, rein, hvit drakt, som ikke brukes utenfor bakeriet og som vaskes minst 2 ganger ukentlig.
6. I bakeriet skal det være vaskevannsstell, såpe og reine håndklær.
7. Bakerne må rense sine negler og vaske omhyggelig under-armen og hender umiddelbart før og etter deig- og brød-lagingen. Likeledes vaskes hendene etter bruk av klo-settet.
8. Det er forbudt å beskjeftige personer i bakeriet som har sår, byller eller utslett på hender eller armer.
9. Ombæring og utbringelse av brød og annet bakverk skal skje i reine kurver og kasser som er lukket eller forsynt med overbygning eller tett fastbundet rein presenning.
10. Bakerier skal ikke benyttes til klæsvask.
11. I ethvert bakeri skal et eksemplar av disse forskrifter være oppslått.

Kap. XIV. Slakterier, pølsemakerier, kjøtt- og fiskeutsalg.

§ 36. Helserådet kan påby at handel med kjøtt, flesk og fisk skal foregå fra eget rom, likeså kan det forby anlegg og drift av slakteri på steder, hvor sanitære hensyn er til hinder.

1. Kjøttbutikker skal være lyse, luftige og reine. Butikkene bør helst være beliggende til solsiden. Vender vinduene

mot solen må de i sommertiden være forsynt med mar- 11 aug.
kiser. Golvet skal være belagt med fliser eller annet der-
med jevngodt materiell, og vegger og tak av materiell som
er lett å holde reint. Disken skal ha plate av marmor,
glass, stein eller annet av helserådet godkjent materiell.
Kjøttkrokene skal være galvanisert eller av annet mate-
riell som ikke ruster. Vegger og tak skal i sin helhet rein-
gjøres minst hvert fjerdingår, vinduer og dører minst en
gang ukentlig. Golv, disker og vekter skal vaskes minst
en gang daglig. Tørrfeing er forbudt. Hvor kjøtt kom-
mer i berøring med vegger og stolper må disse vaskes
hver dag.

2. Fiskebutikker. Ved nyinnredning av butikker hvor fisk
skal forhandles, kan helserådet bestemme at golvet skal
være belagt med fliser eller annet dermed jevngodt
materiell.

Disken skal være belagt med plate av marmor, glass,
stein, kunststein eller annet materiale som helserådet god-
kjenner. Tak og vegger skal være av et sånt materiell at de
lett kan holdes reine.

Er det fiskekummer, skal de være løse, av marmor, se-
ment, stein, glass eller annet materiale som helserådet
godkjenner, og således forarbeidet at de lett lar seg tømme
og reingjøre.

Fisk må ikke hensettes slik at den kan forurenses.

Saltning eller lagring av fisk må bare foregå på steder
og på den måte som helserådet tillater. Avfallet må sna-
rest mulig bringes bort, og sted, redskaper og kasser rein-
gjøres.

I slakterier og pølsemakerier skal det være vanntett, se-
mentert golv med avløp til kloakk forsynt med vannlås eller
annet tilfredsstillende avløp. Det må iakttas stor reinslighet
med de i disse lokaler stående maskiner, slakteredskaper m. v.
Ethvert slakteri og pølsemakeri skal såvidt mulig være for-
synt med vannledning og spyleslange.

Slakteri og pølsemakeri må ikke stå i åpen forbindelse
med gjødselbenge, grisehus eller stall.

§ 37. De i slakteri og pølsemakeri beskjeftigede personer
skal under sitt arbeide være iført helt og reint antrekk, som
må skiftes minst 2 ganger ukentlig. Det er forbudt i slakte-
rier og pølsemakerier å beskjeftige personer som har sår, byl-
ler eller utslett på hender eller armer.

Dyrenes innvoller må uttas og fjernes snarest mulig etter
avlivningen. Ved slaktingen må den størst mulige reinslig-
het iakttas. Vegger og tak må vaskes minst hvert fjerdingår,

eller liknende som bare anvendes 1 gang. Aluustålufør

11 aug. vinduer, hyller og dører hver uke, golv, disker og vakter hver dag.

Avfall av enhver art skal så hurtig som mulig fjernes, og like så litt som mager, tarmer, blod, lemmer eller huder forbli natten over i slakteboden. I denne skal under kjøttets stivning være god gjennomtrekk.

Reingjøring av mager og tarmer tillates ikke i rom hvor kjøtt oppbevares.

§ 38. Til konservering av kjøtt, flesk og derav tilberedte varer må kun brukes koksalt, sukker, saltpeter, eddik, eddiksyrer og alkohol, hvorhos de kan røkes med trerøkning og behandles på overflaten med tre-eddik (røksyre).

Pølseskinn tillates farvet på overflaten med farvestoffer som ikke er giftige, og som ikke farver pølsens innhold. Unntatt herfra er farvestoffer mot hvis anvendelse det blir nedlagt forbud av helserådet.

§ 39. Under salg og behandling av kjøttvarer etter vei må den største reinslighet iakttas. Slaktet skal alltid være innhyllet i reint dekke, og ikke være anbrakt sammen med andre varer eller gjenstander som kan forurense det, eller bibringe det et mislig utseende, lukt eller smak.

Oppdeling av slakt i vogn skal utføres på rein hoggestabbe eller rein fjel som medføres særskilt til dette bruk. Alle redskaper som benyttes under oppdelingen skal være reingjort før de brukes. Selgeren skal under salget være iført reint forklæ og reine armbeskyttere. Han skal påse at publikum ikke berører varene.

Transport av kjøtt skal foregå i reine, helst lukte vogner eller i reine kasser, trau eller kurver og være innhyllet i reint dekke. Det er ikke tillatt å sitte på varene under transporten.

Ovenstående regler skal være oppslått på et iøynefallende sted i alle slakterier, pølsemakerier, kjøtt- og fiskeutsalg.

Kap. XV. Møller.

§ 40. Møller skal nedstøves minst 4 ganger årlig, og golvet feies 2 ganger ukentlig.

I møllekammeret og andre til møllen hørende rom som tjener til opphold for de møllesøkende eller møllens arbeidere, skal golvene feies fuktige hver dag, og golv, benker og stoler må vaskes minst en gang i uken, vinduer, dører og veggene i mannshøyde vaskes minst en gang hvert fjerdingår.

Finner helserådet det nødvendig, kan det påby at disse rom skal være forsynt med tilstrekkelig antall spyttebakker. Det kan også fastsette hvilken form og størrelse de skal ha. Spyttbakkene, hvis bunn skal dekkes med fuktig sagmugg, torv eller liknende, skal reingjøres hver dag og deres innhold oppbrennes eller behandles på annen av helserådet godkjent måte.

§ 41.

Kap. XVI. Barberstuer.

11 aug.

1. Før et lokale tas i bruk til dame- eller herrefrisørsalong, må det være godkjent av helserådet. Søknad om godkjenning må på forhånd innsendes. Det samme gjelder flytting eller større forandring av bedrift som alt er i gang.
2. Hvert lokale (rom) som tillates tatt i bruk til dame- eller herrefrisørsalong, bør ha en gulvflate av minst 16 m².
3. I dame- eller herrefrisørsalong med tilhørende rom må ikke oppbevares gjenstander som ikke vedkommer bedriften eller som kan hindre reinhold, utbre stank eller liknende. Lokalene må holdes omhyggelig reine. Hår, såpe-skum, papir, bomull og brukt tøy bringes bort etterhvert. Så vel reine som skitne servietter, frottékluter, kapper og håndklær m. m. må oppbevares på hensiktsmessige og der-til bestemte steder.
4. Hovedreingjøring av dame- og herrefrisørsalonger med tilstøtende rom skal foretas minst 2 ganger om året. Golvet skal vaskes minst en gang daglig. Bord, stoler, konsoler, hyller og liknende skal hver dag avtørres med en fuktig klut.
5. Lokalene må være godt ventilert, så det til stadighet er frisk luft i dem.
6. Betjeningen skal iaktta omhyggelig personlig reinslighet og vaske hendene før behandlingen av hver kunde. Under arbeidet skal de være iført rein, hvit jakke eller frakk som skal skiftes rein minst 2 ganger ukentlig. Det er forbudt betjeningen å røke i arbeidstiden. Personer som lider av smittsom sykdom, herunder innbefattet smittsom hud-sykdom, eller av sår eller byller på hendene, må ikke be-skjeftiges i dame- eller herrefrisørsalong.
7. Ved barbering må det for hver kunde brukes reinvasket serviett og reint dekke over nakkeputen. Brukes frotté-kluter må disse alltid være reinvasket og tilstede i et til-strekkelig antall og behandles på samme måte som be-stemt for servietter. Servietter, frottékluter og håndklær skal etter bruken vaskes og kokes og tørres godt på reint luftig sted.
8. Barbervannet må tappes eller heldes i barberskålen (kop-pen), som renses i kokende vann mellom hver barbering. Hvis ikke vedkommende kunde medbringer egen barber-kost kan sånn bare anvendes til oppskumming av såpen, og innsåping må i så tilfelle foregå med hånden. Barber-kosten skal etter hver kunde grundig reingjøres i kokende vann.
9. Maskinbørster og felles pudderkvast må ikke brukes. Iste-denfor pudderkvast kan brukes en klype rensset bomull eller liknende som bare anvendes 1 gang. Alunstift i fyr-

- 11 aug. stikkformat kan benyttes, men bare 1 gang. Pudder må oppbevares i beholder med lokk.
10. Ved klipping må det mellom halsen og kappen anvendes en halsstrimmel av silkepapir eller vatt, som bare brukes en gang. Kappen skal alltid være rein og fri for hår.
 11. Gas-strimler og pakninger for permanentkrøll må ikke brukes om igjen.
 12. Det skal være et tilstrekkelig antall hår- og nakkebørster, så hver kunde får reine børster.
 13. Alle redskaper må omhyggelig reingjøres før de tas i bruk til ny kunde. Klippemaskiner, sakser, kniver og viklepinner for permanentapparater kokes, flamberes, eller reingjøres på annen av helserådet godkjent måte. Kammer og børster renses i salmiakkspiritus og vann (25 å 30 dråper i 200 å 300 gram vann) eller på annen av helserådet godkjent måte. Kammer bør oppbevares i høye glass fylt med lysoformopløsning.
 14. Kunder med utslett eller mistenkelig håravfall som det kan være frykt for er smittsomt, må enten avvises, henvises til lege eller betjenes med egne redskaper. Redskaper og annet som er brukt til slike kunder må grundig utkokes eller på annen måte betryggende desinfiseres straks etter bruken.
 15. Helserådet kan gjøre unntak fra forskriftene.
 16. Plakat om disse forskrifter skal henges eller slås opp på et iøynefallende sted i enhver dame- eller herrefrisørsalong. Plakaten bør innrammes under glass.

Kap. XVII. Om anlegg og drift av pelsdyrgårder.

§ 42. Anlegg av pelsdyrgård må på forhånd meldes til og godkjennes av helserådet.

Pelsdyrgård må ikke legges så nær beboelseshus eller offentlig vei at lukt er til plage, heller ikke må den legges slik at det kan komme tilsig eller avfall til brønn, bekk eller annet sted hvor en tar vann til folk, fe osv. Avfallet fra gården må brennes eller legges i kompost og dekkes godt med jord.

Kopper og kar som en bruker i gården, må vaskes i særskilte kar. Kluter, koster eller annet som blir brukt til vasken, må ikke brukes til annen vask i beboelseshus eller uthus. Kammer og koster som en bruker til pelsdyr, må ikke brukes til andre dyr. Sendingskasser må ikke settes inn i uthus, fjøs eller stall før de er grundig reingjort.

De om steller med dyrene, skal ha særskilt fottøy til bruk i pelsdyrgården og må passe nøye på at dette fottøyet ikke kommer inn i beboelseshus, grisehus, fjøs eller stall uten at det er godt vasket. Røkterne skal ha særskilte ytterklær (overalls) når de steller dyrene. Hver gang røkteren har stelt

dyrene, behandlet redskap, kar og liknende, må han vaske hendene og underarmer grundig. Dersom en av en eller annen grunn må ta hvalper inn i hus for kortere tid, må streng reinslighet iakttas. De må bare behandles av røkteren. Når de er kommet tilbake til pelsdyrgården, må det rom de har vært i, reingjøres og luftes grundig.

Revemat må oppbevares, behandles og sendes slik at det ikke kommer lukt eller annen urenslighet til beboelsesrom, matrom, til offentlig gate, plass eller vei.

For mindre pelsdyrgårder kan helserådet gi dispensasjon fra disse regler.

Kap. XVIII. Om tjenerhold.

§ 43. Tjenere skal skaffes tilstrekkelig ventilerte, tette og varme rom, særskilt for mannlige og kvinnelige tjenere.

Kap. XIX. Andre sanitære forhold.

§ 44. Ved offentlige vannposter, skoler, kirker, fabrikker og alle offentlige forsamlingslokaler er det forbudt å bruke felles drikkekar. Drikkevannsinnretningen på disse steder må være godkjent av helserådet. Det er likeledes forbudt på skoler å bruke felles skrivematerialer, så som pinner, blyanter, grifler og liknende. Hver elev skal ha sitt skrivemateriale i eget futral, merket med elevens navn. Futralet med innhold må ikke brukes senere av en annen før det er tilbørlig desinfisert.

§ 45. Huseiere er like overfor helserådet ansvarlig for at fraflyttede rom reingjøres ordentlig før nye leieboere flytter inn.

§ 46. Bøker fra offentlig boksamling må ikke utlånes til personer lidende av smittsom sykdom eller til personer som tilhører husstand innen hvilken det er smittsom sykdom.

Hvis en person som har til låns bøker fra offentlig boksamling, blir angrepet av smittsom sykdom eller sånn bryter ut i den husstand han hører til, skal bøkene før de utlånes til andre desinfiseres.

Alle bøker i offentlig boksamling skal en gang årlig ettersees av den som forestår boksamlingen sammen med vedkommende helsekrets' tilsynsmann. Særlig skitne og utbrukte bøker skal da kasseres.

§ 47. Intet skolelokale eller annet forsamlingslokale må tas i bruk før det er godkjent av helserådet. For skoler og forsamlingslokaler er utferdiget særskilte forskrifter som gjelder for hele landet.

§ 48. Lik må ikke henligge så lenge at det ved stank eller forråtnelse volder ulempe i sanitær henseende.

11 aug. Kap. XX. *Forholdsregler mot tuberkulose og epidemiske sykdommer.*

§ 49. Når en tuberkuløs syk forandrer bopel, skal melding derom skje til helserådets ordfører. Meldeplikten påligger så vel den syke selv som den husvert hvorfra og den husvert hvortil vedkommende flytter.

§ 50. Ved bortsettelse av personer skal det skaffes attest for at så vel den utsatte som forpleieren og dennes husstand ikke lider av akutt smittsom sykdom. Det er forbudt kvinner som lider av venerisk sykdom å ta ta tjeneste som amme eller barnepike.

§ 51. Ved opptreden av sykdomstilfelle, som det kan være grunn til å tro er av ondartet smittsom beskaffenhet,

1. skal den husbond eller husfar som har å gjøre anmeldelse derom overensstemmende med § 14 i lov om sunnhetskommisjoner m. v. av 16 mai 1860, tillike straks dra omsorg for betryggende avsondring.
2. Noe personlig samkvem må ikke finne sted mellom den syke og den som pleier ham (henne) på den ene side, og husets øvrige beboere på den annen side.
3. Avsondringen må omfatte ikke alene den syke selv, men også den eller dem som pleier den syke, samt sengklær, gangklær og andre gjenstander, som de benytter eller som den syke har benyttet de nærmeste dager forut for sykdommens utbrudd. Fødevarer må ikke oppbevares i de rom hvor den syke oppholder seg.
4. Inntil lege har kommet til stede og har meddelt nærmere forskrifter, må alt samkvem mellom det sted hvor sykdommen er opptrådt og andre steder opphøre. Navnlig må personer som hører til samme husstand som den syke, ikke ha noe samkvem med andre og ikke på noen måte delta i møter eller sammenkomster.
5. Uvedkommende personer må ikke tilstedes adgang til den bolig hvor den syke ligger. Sammenkomster i selskapielig eller annet øyemed må ikke avholdes i det smittede hus eller på dets gårdsplass.
6. Når lege er kommet til stede, skal han foreløpig treffe de anordninger og forføyninger med hensyn til avsondringen av den syke, hans husfeller og omgivelser, og med hensyn til rensning av sykeværelset og de under sykdommen benyttede gjenstander som sykdommens beskaffenhet krever, og med hensyn til andre sanitære forhold når dette finnes påkrevd. Det må overlates til legens skjønn å meddele forskriftene i skriftlig form. De må i ethvert fall nøye etterkommes og er gjeldende inntil de

tilbakekalles av legen selv eller oppheves av helserådet 11 aug. eller dets ordfører.

7. For så vidt det leveres melk eller andre fødemidler til salg fra det sted hvor sykdommen er opptrådt, må dette opphøre inntil tillatelse er meddelt av den tilkalte lege.
8. Barn fra den husstand hvor sykdommen er opptrådt, må ikke søke skole før tillatelse er meddelt av den tilkalte lege. For så vidt sykdommen opptrer i lærerens husstand og han bor i det samme hus hvor skolen holdes, må denne lukkes inntil legen har avgitt nærmere bestemmelse.
9. Så snart meddelelse om det inntrufne sykdomstilfelle og de i anledning av samme trufne forføyninger er innløpet til helserådets ordfører, har denne å treffe de videre forføyninger, som etter tilfellets beskaffenhet er nødvendige.

§ 52. Skolebarn som antas å lide av utøy, skabb eller annen smittsom hudsykdom eller øyensykdom skal sendes hjem av læreren, som må gi deres foreldre eller foresatte skriftlig beskjed om at barnet ikke kan komme på skolen igjen før det er reint og smittefritt. På samme måte skal skolebarn som læreren antar lider av annen smittsom sykdom, bli sendt hjem med skriftlig oppfordring om at lege må bli rådspurt.

§ 53. Rom hvor personer med smittsom sykdom har oppholdt seg, skal renses etter anvisning av helserådets ordfører.

Utflytning av huset eller enkelte leiligheter kan påbys hvor farlig smittsom sykdom har opptrådt for at huset eller leiligheten kan bli betryggende desinfisert.

Med hensyn til basilleutskillere forholdes etter helserådets bestemmelse for hvert enkelt tilfelle.

§ 54. Lik av personer som er død av smittsom sykdom utenfor herredet, må ikke bringes inn i herredet uten helserådets tillatelse og kun under iakttagelse av de forsiktighetsregler som dette måtte bestemme.

Kap. XXI. *Alminnelige bestemmelser om tilsynet m. v.*

§ 55. Helserådets ordfører som sammen med de øvrige medlemmer har overtilsynet med sunnhetsforholdene, kan alltid treffe avgjørelser på helserådets vegne, når hurtig inn- gripen er nødvendig; men saken skal snarest forelegges helse- rådet. Helserådet bestemmer hva det forstås ved «tettere be- bygde strøk».

§ 56. Unnlater noen innen den frist som settes av helse- rådet eller dets ordfører på dettes vegne, å utføre noe som på- hviler ham etter disse forskrifter eller helserådets lovlig fat- tede beslutninger, skal helserådet la både dette og hva det

11 aug. ellers finner nødvendig for å hindre at forsømmelsen volder ulempe eller skade i sanitær henseende, utføre på vedkommendes bekostning.

§ 57. Hus- og grunneiere er personlig ansvarlige for at alle de plikter oppfylles som disse helseforskrifter pålegger dem, og skal ikke kunne unnskylle seg med forsømmelse fra sine folks eller leieres side. Er eieren ikke bosatt i herredet, må han for helserådet oppgi en her bosatt person, som på hans vegne skal sørge for at disse plikter oppfylles. Forsømmes disse, blir dog ansvaret hvilende på eieren, med mindre helserådet har gått inn på at ansvaret skal bæres av stedfortrederen og denne har erklært seg villig. Denne innrømmelse kan dog tas tilbake.

§ 58. Så vel politiet som helserådets medlemmer skal straks melde til helserådets ordfører når de oppdager at helseforskriftene ikke følges eller når andre sanitære misligheter kommer til deres kunnskap, og helserådsordføreren plikter å sørge for at enhver anmeldelse om overtredelse av helseforskriftene blir fremmet.

§ 59. Et tilstrekkelig antall av disse forskrifter trykkes for herredets regning til utdeling, likeså i plakats form til oppslag hvert av kapitlene 11, 12, 13, 14, 16 og i tilfelle 18.

§ 60. Overtredelser av disse forskrifter straffes etter den til enhver tid gjeldende lov. Under særegne forhold kan helserådet innrømme avvikelser fra disse forskrifter.

Disse forskrifter trer i kraft 3 måneder etterat de er stadfestet.

Tillegg:

Fortegnelse over særlige helseforskrifter og næringsmidelforskrifter m. v. som gjelder for hele landet er tatt inn i Norsk lovtidend 1 avd. nr. 49 for 1938, side 1567—68, jfr. kongelig resolusjon av 5 mai 1939, forskrifter om iskrem.

11 aug. **Kongelig resolusjon.**

I. Handelsdepartementet gis bemyndigelse til i henhold til § 1 i midlertidig lov av 18 juni 1938 om omsetning av råfisk å utferdige forbud mot omsetning av levende torsk med mindre torsken er kjøpt gjennom Norges Levendefisklag S/L.

II. Handelsdepartementet treffer bestemmelse om forbudets omfang og ikrafttreden.

Utgiver: Byråsjef C. Lampe.